

**Управління освіти
адміністрації Шевченківського району
Харківської міської ради**

ЦЕНТР ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

**Вплив музично-ігрової діяльності
на розвиток творчої особистості
дітей старшого дошкільного віку**

Єрохно Наталія Юріївна
музичний керівник ЗДО №178
спеціаліст першої категорії

**Харків
2021**

У К Р А Ї Н А
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
(ЯСЛА-САДОК) № 178
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»

вул. Шатилівська, 2, м. Харків, 61166
тел. +38 (057) 702-19-64,
E-mail: dnz178@kharkivosvita.net.ua, сайт:
dnz178.edu.kh.ua,
код ЄДРПОУ 23906915

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ
ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ

«31» серпня 2020р.

№1

Засідання педагогічної ради
КЗ «ДНЗ №178»

Голова засідання: Шаповалова Т.М.
Секретар: Селезньова О.В.

Присутні: 6 педагогічних працівників ЗДО.

Порядок денний

5. Про узагальнення досвіду Єрохно Н.Ю. на рівні закладу дошкільної освіти
(доповідач – завідувач Шаповалова Т.М.)

5.СЛУХАЛИ:

Шаповалову Т.М., завідувача, яка повідомила про досвід роботи Єрохно Н.Ю. за темою «Вплив музично-ігрової діяльності на розвиток творчої особистості дітей старшого дошкільного віку».

Завідувач повідомила, що у матеріалі розглядається застосування ігрової діяльності на музичних заняттях та під час організації та проведення освітнього процесу у ЗДО. Ігрова діяльність розглядається не лише у контексті розвитку музично-сенсорних здібностей дітей старшого дошкільного віку, а ще і як оптимальний психолого-педагогічний засіб, спрямований на формування творчої особистості дошкільника і розвиток сфери його соціальної адаптації та соціалізації зокрема

ВИСТУПИЛИ:

Титаренко О.Л., вихователь, яка запропонувала узагальнити досвід роботи музичного керівника Єрохно Н.Ю. на рівні ЗДО №178.

Попруга Н.В., вихователь, запропонувала рекомендувати до розгляду і схвалення на засіданні методичної ради центру освітніх технологій Управління освіти

5.УХВАЛИЛИ: (одноголосно)

5.1. узагальнити досвід роботи музичного керівника Єрохно Н.Ю. на рівні ЗДО №178

5.2. Рекомендувати до розгляду і схвалення на засіданні методичної ради центру освітніх технологій Управління освіти досвід роботи Єрохно Н.Ю. за темою «Вплив музично-ігрової діяльності на розвиток творчої особистості дітей старшого дошкільного віку»

Голова засідання

Шаповалова Т.М.

Секретар

Селезньова О.В.

Висновок
про педагогічну та методичну діяльність
музичного керівника ЗДО №178 Єрохно Наталії Юріївни

Єрохно Наталію Юріївну прийнято на посаду музичного керівника ЗДО №178 у 2018 році. Педагогічний стаж посаді складає 14 років.

Вона є фахівцем з музичного виховання, освіта повна вища: ЛНПУ імені Т. Шевченка у 2004 році за спеціальністю «Музична педагогіка, виховання та художня культура»; у 2019 році отримала диплом магістра зі спеціальності «Менеджмент», кваліфікація «Керівник підприємства, установи та організації».

У 2020 році підтверджено першу кваліфікаційну категорію.

За час роботи проявила себе як висококваліфікований спеціаліст, досконало володіє методикою музичного виховання, обізнана з основ дитячої педагогіки та вікової психології. Під час роботи враховує індивідуальні та вікові особливості кожної дитини, втілює в практику інноваційні освітні методики та технології, вносить пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу. Останні 3 роки працює за темою: «Вплив музично-ігрової діяльності на розвиток творчої особистості дітей старшого дошкільного віку».

Провідною ідеєю досвіду роботи Єрохно Н.Ю. є використання музично-ігрової діяльності не лише у якості розвитку творчих здібностей, але і як оптимальний психолого-педагогічний засіб, спрямований на формування особистості дошкільника і розвиток сфери його соціальної адаптації та соціалізації зокрема.

У 2018 році була доповідачем на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інноваційний розвиток національної освіти: стратегія, тактика, виміри змін». Має публікацію статті «Поняття імідж педагога у сучасних наукових дослідженнях» у збірці «Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції», Харків, 2018.

У 2020 році приймала участь у районному фестивалі «Калейдоскоп педагогічних знахідок» у номінації «Дошкільна освіта», та отримала Диплом першого ступеня за презентацію роботи «Вплив музично-ігрової діяльності на соціалізацію дитини старшого дошкільного віку в освітньому просторі ЗДО».

Систематично та цікаво проводить колективні перегляди занять, розваг, дні відкритих дверей для батьків, вистави, концерти, семінари. Має високий рівень професійної компетентності та особистісного потенціалу, уміє розкрити творчий потенціал кожної дитини.

Музичний керівник чітко виконує посадову інструкцію, правила внутрішнього трудового розпорядку, інструкції з техніки безпеки. Розпорядження адміністрації виконує добросовісно, вчасно та точно.

Єрохно Н.Ю., має високу працездатність, вимоглива до себе, комунікабельна, доброзичлива. Користується авторитетом у батьків та працівників закладу дошкільної освіти.

Завідувач КЗ «ДНЗ №178»

Т.М.Шаповалова

Анотація

У матеріалі розглядається застосування ігрової діяльності на музичних заняттях та під час організації та проведення освітнього процесу у ЗДО. Ігрова діяльність розглядається не лише у контексті розвитку музично-сенсорних здібностей дітей старшого дошкільного віку, а ще і як оптимальний психолого-педагогічний засіб, спрямований на формування творчої особистості дошкільника і розвиток сфери його соціальної адаптації та соціалізації зокрема.

За допомогою наданої моделі музично-ігрова діяльність активно використовується під час проведення занять, свят та розваг.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ОСНОВНА ЧАСТИНА	4
ВИСНОВКИ	11
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	12
ДОДАТКИ	13

Вступ

Одним із головних завдань дошкільної освіти, як зазначено в Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», є формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду. Таким чином, сьогодні освітня робота з дітьми в закладах дошкільної освіти спрямована на забезпечення умов, які надають дитині широкі можливості для самостійних дій з освоєння навколишнього світу.

Головна мета досвіду - розвиток творчих здібностей дошкільників засобами музично-ігрової діяльності та формування їхньої життєвої мистецької активності та соціальної компетенції відповідно до вимог Базового компоненту дошкільної освіти та концепції Нової Української Школи.

Вагому роль у цьому процесі відіграє колективна музична гра - особливий вид творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку.

Сутність педагогічного досвіду: забезпечення системного підходу при організації і плануванні роботи з розвитку творчих здібностей дошкільників засобами музично-ігрової діяльності:

- урахування індивідуальних особливостей дітей на основі діагностики музичних здібностей;
- ефективне поєднання різноманітних форм і методів активізації дітей;
- створення умов для формування життєвої мистецької активності та соціальної компетенції дітей старшого дошкільного віку;
- особистісно-орієнтована взаємодія педагога з дітьми;
- тісна співпраця музичного керівника з сім'єю.

Результативність педагогічного досвіду підтверджено практичними успіхами дітей в різних видах музичної діяльності, про що свідчать дані моніторингу рівня розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку за час впровадження авторської моделі використання музично-ігрової діяльності під час проведення занять, свят та розваг.

Основна частина

У педагогіці музичне довкілля є частиною естетичного і художньо-образного довкілля, важливим засобом розвитку і виховання дитини, засобом формування компонентів соціальної компетентності. Дитина у творчому колективі, проявляючи індивідуальні здібності, формує в собі почуття соціальної значущості.

Аналіз науково-методичних публікацій свідчить про те що проблема формування соціальної компетенції дошкільників у процесі ігрової діяльності дедалі більше набуває актуальності. Взаємозалежність між умовами соціального середовища та розвитком особистості розглядали в своїх працях такі вчені як Л.Виготський, Л.Рубінштейн, А.Макаренко, В.Сухомлинський.

На сучасному етапі проблему соціалізації та встановлення особистісних взаємин дітей у процесі ігрової діяльності вивчає педагог І.Рогальська-Яблонська, а формування соціальної та комунікативної компетенцій дітей старшого дошкільного віку процесі ігрової діяльності досліджує та вивчає педагог М. Айзенбарт.

Формування у дитини старшого дошкільного віку соціальної компетенції передбачає розвинену потребу в контактах з іншими дітьми та дорослими у спільній діяльності; вміння дитини регулювати власну поведінку; володіння дитиною яскраво вираженими моральними почуттями співраді, співпереживання, готовності прийти на допомогу. Під час роботи над проблемою нами було з'ясовано, що вагому роль у цьому процесі відіграє колективна музична гра - особливий вид творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку.

Феномен музичної гри відображено у відокремленні таких її видів як музично-сенсорні (Н. Метлов), музично-ритмічні (А. Зіміна, А. Шевчук), музично-дидактичні (Н. Ветлугіна, Л. Комісарова), музично-розвивальні (О. Макшенцева, С. Науменко). Вибір виду музичної гри залежить від того, які завдання ставить педагог. Користуючись елементарними доступними засобами виразності діти можуть імпровізувати, активно проявляти і виражати

емоційні стани й переживання, оскільки музична гра сприяє творчому перевтіленню й самовираженню, допомагає виявитися «всередині» музики, набуті досвіду емоційних переживань. Голосове і рухове самовираження дитини під музику розглядається як важливий природний засіб її розвитку.

Значний вплив музичної гри-драматизації на формування навичок соціальної компетентності особистості старшого дошкільника полягає в тому, що, завдяки ігровому наслідуванню і рольовому перевтіленню він знайомиться з нормами і моделями поведінки взаємин дітей і дорослих які стають зразками для його власної поведінки. У формуванні соціальної компетенції дітей старшого дошкільного віку використовуємо театралізовані ігри-драматизації (додаток 3), оскільки їх виховна цінність полягає в тому, що, організовуючи такі ігри з дітьми, маємо змогу шляхом продуктивного розподілу ролей впливати на реальну позицію дитини.

Засвоюючи ігрові ролі дитина вчиться діяти за певним зразком-роллю, яка у музичних іграх-драматизаціях визначена досить жорстко. Якщо виконавець ролі буде виходити за визначені межі, то задуманий зміст гри-драматизації не буде втілено, що негативно сприймається товаришами. Тому дитина вчиться діяти у межах певної ролі, не порушувати встановлених правил. Важливим матеріалом для ігрового перевтілення є сюжети музичних казок. У казках описуються правила спілкування людей між собою, вчинки персонажів, які можна спроектувати на власне життя, що збагачує соціально-моральний досвід дитини.

Діти в іграх мімікою, жестами, рухами передають різний емоційний стан персонажів (зайчик заблукав, злякався, але його знайшли ведмежата, приголубили, відвели додому, і всі сміються, плескають у долоні, радіють); в жестах і рухах передають фізичні особливості ігрового образу (летять великі птахи і маленькі пташки, йде по снігу великий ведмідь і маленька мавпочка). Вчать показувати жестами: «маленька намистинка», «лялечка – ось така», «будиночок, гора – ось такі»; передати інтонацією і силою голосу ігровий образ (маленька мишка і велетень, гномик і дракон). Діти старшого дошкільного

віку прагнуть виразно передавати особливості рухів, голосу, емоційні стани, спільно з вихователем беруть участь в театралізації на теми улюблених казок («Рукавичка», «Зайчикова хатка», «Колобок»). Для постанов ігор-драматизацій використовую маски тварин, емблеми із зображеннями улюблених літературних персонажів, «хусточковий театр» або театр «живої долоньки», театр ляльок бі-ба-бо, пальчиковий театр. Усе це допомагає приміряти на себе різноманітні соціальні ролі, вчить дітей поводитись в різноманітних життєвих ситуаціях.

У музично-дидактичних іграх основним носієм образності і зосередженням емоційних переживань є музика, яка виконує функцію регулювання і структурування гри, задає її ритм, динаміку, пульс і емоційну енергію. Головною метою музичного виховання дитини є розвиток творчих здібностей. Ми вважаємо, що не варто інтенсивно використовувати гру на всіх етапах розучування матеріалу, оскільки це не сприяє розвитку творчих навичок, знань та вмінь. Так на етапі ознайомлення з новим музичним явищем можна провести музично-дидактичну гру. Етап розучування та закріплення пісні чи танцю теж можна збагачувати ігровими прийомами. А найскладніші для дітей види музичної діяльності – слухання музики та гра на інструментах – потребують більш «серйозного» підходу, тому гру впроваджуємо лише на етапі закріплення. (додаток 1)

Вводячи в музичні заняття педагогічні прийоми Карла Орфа, ми мали на меті збагатити активний словник вихованців, розвивати у них відчуття краси авторських музичних творів, народної пісні. Творча рухова та мовна активність дошкільнят, елементарний інструментальний супровід співу (на дитячих музичних інструментах), відтворення різноманітними звуками ритму музичних фраз та характеру музики, імпровізація, виконання фрагментів казок із використанням музичних інструментів (класичних та саморобних) – варіанти реалізації зазначених вище завдань.

Найперше уявлення про виразність різних тембрів діти одержують, коли намагаються озвучити за допомогою музичних або саморобних шумових

інструментів улюблені казочки. (додаток 5). При цьому діти самі обирають інструмент для озвучування певного персонажу. Інсценування казки супроводжується різними шумовими звуками: Мишка-шурхунчик, Жабка - передаються через з використання йогуртової коробочки з розрізаним дном, Зайчик - ксилофон, Ведмідь - барабан, і т.д.

Спочатку ми пропонуємо дітям казку, далі домовляємося, хто якого героя озвучуватиме, дивимось у кого краще виходить. Наприклад, у казці «Рукавичка» діти озвучують: Мишку — дзвоником, Жабку — бубном, Зайчика — металофоном, Лисичку — трикутником, Вовка — кастаньєтами, Ведмедя — барабаном, Діда—тріскачкою. Під час розповіді імена героїв озвучуються не словами, а відповідними інструментами.

У музично-рухливих іграх основним носієм образності і зосередженням емоційних переживань є музика. Вона виконує функцію регулювання і структурування гри, задає її ритм, динаміку, пульс і емоційну енергію. Музика не тільки звільняє, розкріпачує дітей, а й впорядковує, організовує весь ігровий процес, створюючи передумови для педагогічного впливу. Використання музично-рухливих ігор сприяє формуванню довільної поведінки, спрямовує дітей на виконання умов, правил гри, допомагає встановлювати контакт між дітьми і дорослими та між однолітками при проведенні гри.

Музичний рух можна розглядати як засіб розвитку емоційної чутливості музики, ритмічності, виразності, уваги, пам'яті. Наприклад, на занятті діти пригадують невеличкий вірш який можна озвучити. На допомогу приходять «звукові жести». Діти розуміють, що вірш можна декламувати і в цей же час плескати руками по колінах або клацати пальчиками першу частину, а другу тупати ногами. Можна тільки уявити собі, скільки варіантів складають діти! Цей вид музичної діяльності доступний, і що важливо, розвиває творчі здібності дитини, особливо у взаємозв'язку з мовою і рухом. Передаючи в русі певний образ, можна зробити висновок про ступінь розвитку у неї почуття ритму.

У старшому дошкільному віці в музичному русі за основу беруться образи, почуття, які передаються музикою. Спочатку дітей ознайомлюємо із музичним твором, діти уявляють та «проживають» цей образ, потім намагаються втілити його в русі. Саме тут простежуються дитяча творчість та індивідуальність. Звичайно ж, дитяча творчість ґрунтується вже на існуючих навичках. Тому поступово, крок за кроком діти поповнюють свій музично-руховий досвід. Виконуючи комплекс рухів, запропонованих на заняттях, творчість виявляється в манері виконання руху, а імпровізуючи, дитина сама вигадує рухи, «складає» танцювальну композицію на звичну музику. Для виразної передачі образу пропонуємо дітям використовувати міміку, застосовувати голос, звуки мовлення. Передаючи образ м'якої, ласкавої кішечки, діти разом із рухом відтворюють голосом ніжне мурчання, а зображуючи берізку під натиском сильного вітру – хитаються та жалібно стогнуть.

Народні музичні ігри (додаток 2) є невід'ємною частиною національного виховання. За вмістом всі народні гри класично лаконічні, виразні і доступні для дитини у якій формується стійке, зацікавлене, шанобливе ставлення до культури своєї країни. У дитини у творчому колективі проявляються індивідуальні здібності, формується почуття соціальної значущості.

Дитячі ранки та розваги є результатом творчих виявлень дітей. При їх організації ми спираємось на самобутні національні особливості музичної культури України, на культурно-регіональні традиції та обряди. Тут діти можуть реалізувати свої здібності, розкрити в повній мірі свою фантазію, уяву. Ранки та розваги проводяться у формі концертів, драматизацій, різноманітних конкурсів, творчих змагань. За час підготовки до проведення заходів діти мають змогу поглибити навички виразного читання віршів, злагодженого виконання таночків, художнього виконання пісень. Під час проведення ранків та розваг у дитячому колективі створюється веселий настрій, дружня атмосфера творчої взаємодії між дітьми.

Таким чином завдання ігор, які застосовуються на музичних заняттях, виходять за межі розвитку музично-сенсорних здібностей, розглядаються як

оптимальний психолого-педагогічний засіб спрямований на формування особистості дошкільника і розвиток сфери його соціальної адаптації та соціалізації зокрема. Усвідомлення та відтворення в музично-ігровій діяльності різних видів соціальних стосунків сприяє формуванню у дітей соціальних уявлень. Під час включення дитини у музично-ігрову діяльність у неї виникає особлива комунікативна позиція, що дозволяє їй краще розуміти себе і навколишніх. Якщо дошкільники активні у грі, це свідчить про їх психологічний комфорт, відчуття повноти життя, емоційне та фізичне благополуччя. Важливо, щоб солістом був не лише дорослий, а й дитина – учасник гри, бо це розвиває творчі здібності, формує впевненість дитини у своїх силах. Завдання досвіду були реалізовані через модель використання музично-ігрової діяльності в контексті соціалізації дитини старшого дошкільного віку (додаток 8). Роботу було представлено на районному фестивалі кращих практик педагогів закладів освіти Шевченківського району м. Харкова «Калейдоскоп педагогічних знахідок» та відзначено Дипломом першого ступеня.

Створена модель пропонує розглядати музично-ігрову діяльність через основні критерії та показники, що характеризують соціальну зрілість дітей старшого дошкільного віку:

Критерії	Показники	Музична гра	Використання
Розвиток соціальних взаємин	Взаємодія з однолітками	Народна гра «Летіла зозуля»	На музичному занятті та під час розваг.
Розвиток ставлення до навчальної діяльності	Орієнтація на зміст навчальної діяльності	Музично-дидактична гра «Музичний магазин»	На музичному занятті
Розвиток соціальної поведінки	Знання та уявлення дитини про норми взаємодії в соціумі	Музична гра-драматизація «Зайчикова хатка»	Під час проведення розваги «Як Весна з Зимой зустрілися»

Модель передбачає варіативну складову і залежить від рівня розвитку музичних здібностей дітей старшого дошкільного віку та рівня сформованості соціальної зрілості.

Після визначення рівня сформованості музичних здібностей дітей (за методикою І. Груздової, Л. Комісарової, О. Радиної) (додаток 6) передбачено проведення обстеження психологом ЗДО для виявлення у дітей старшого віку рівня сформованості установок, знань, умінь та етичних якостей, для умілого та відповідального виконання різних соціальних ролей (Діагностика соціальної готовності — анкета профілю соціальної зрілості, за методикою Авер'янова В.П.) (додаток 7).

За результатами обстежень складаю план використання музичних ігор на музичних заняттях, святах та розвагах, які сприяють підвищенню виховного впливу на формування соціальної зрілості дітей старшого дошкільного віку.

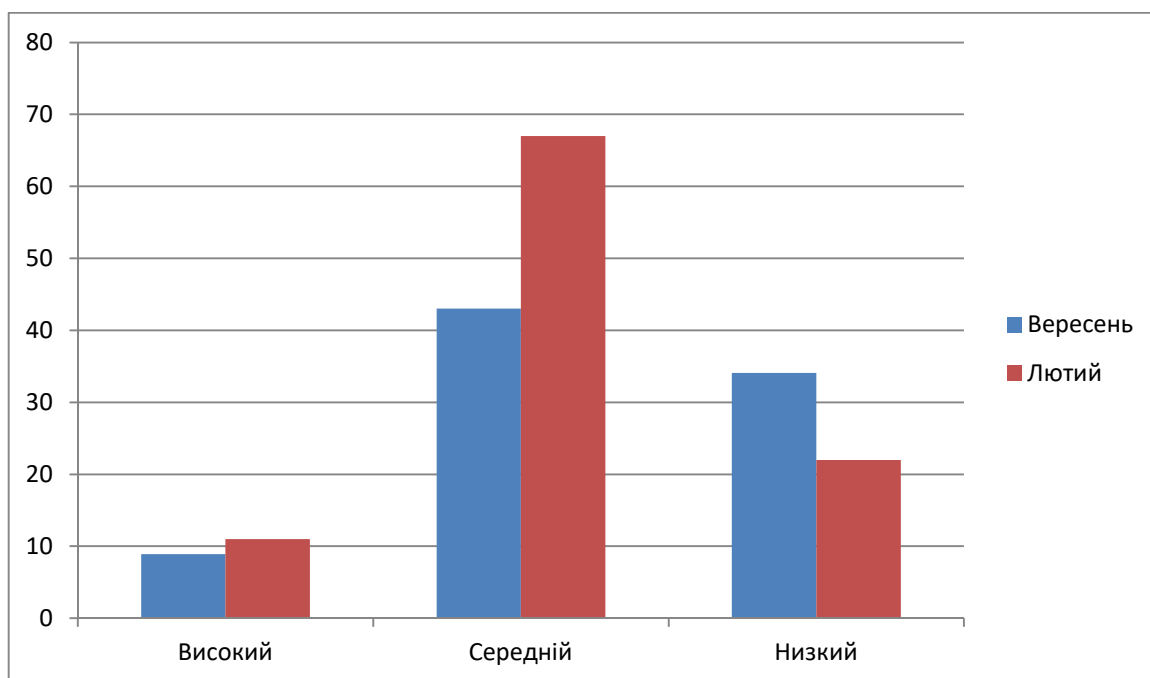
Для реалізації завдань педагогічного досвіду у ЗДО є в наявності відповідна матеріальна база:

- картотека музично-дидактичних ігор, ігор-драматизацій та музичних народних ігор;
- комп'ютер з доступом до мережі Інтернет у музичній залі.
- мультимедійний проектор з екраном
- різні види театрів: театр масок, «хусточковий театр» або театр «живої долоньки», театр ляльок бі-ба-бо, пальчиковий театр.
- різні костюми казкових персонажів для музичної театралізації;
- традиційні і саморобні дитячі музичні інструменти.
- укомплектована сучасна фоно- та відеотека для реалізації проблеми.

Висновки

Зрозуміло, не всі діти стануть професійними музикантами, але любов до мистецтва і естетичний смак, прищеплені в дитячому садку, можуть стати міцним фундаментом для формування творчої, всебічно розвиненої, соціально адаптованої особистості. Займаючись музичним вихованням ми дійшли висновку, що важливо пам'ятати і про загальний розвиток дітей. у реальному житті. Дошкільнята ще не мають достатньо емоційного досвіду, почуттів. Тому, наша робота спрямована на розвиток у дитини любові до прекрасного, збагачення її духовного світу, розвиток естетичних почуттів і формування творчої особистості дитини.

За час роботи в дитячому садку спостерігається позитивна динаміка щодо художньо-естетичного розвитку дітей, яка реалізується в процесі музичної освіти. За результатами діагностичного вивчення у лютому видно, що найкращі показники музичного розвитку має старша група, де 11% дітей мають високий рівень, 67% – середній і 22% - низький, порівняно з початком навчального року.

Одночасно результати діагностики соціальної готовності показали, що діти старшої групи стали більше виявляти ініціативність та самостійність в усіх видах діяльності, насамперед в ігровій. Театралізовані музичні ігри, що об'єднували своїм сюжетом до дванадцяти дітей, були змістовними та довготривалими. Старші дошкільники прагнули до взаємодії, виявляли ініціативу, пропонували допомогу. Активність, самостійність та ініціативність дітей виявлялися у пропозиціях одноліткам погратися у улюблені народні ігри, самостійному розподілі ролей з урахуванням спільних інтересів та уподобань, а також, у виборі ігрового матеріалу, розгортанні задуму та сюжету гри. Відсутні випадки відмови вихованців від участі в різних видах ігор. Планомірна робота на музичних заняттях, під час якої дітей продовжували вчити узгоджувати свої дії з однолітками, долати почуття відчуженості та агресії, усувати захисні бар'єри, формувати емоційний відгук, зумовила подолання невпевненості в собі, оволодіння навичками взаємопідтримки, спонукала бачити в однолітках друзів та ігрових партнерів. Дошкільнята легко узгоджували ігрові дії, виконували в іграх соціальні ролі дорослих, передавали у грі особисті риси знайомих казкових персонажів.

Після впровадження у роботу моделі використання музично-ігрової діяльності в контексті соціалізації дитини старшого дошкільного віку зменшилася кількість дітей, яким були властиві мовчазливість, прагнення до усамітнення, відчуженість та сором'язливість. Вони почали брати участь у різних видах музичної діяльності, охоче спілкувалися з однолітками, позитивно ставилися до взаємодії з іншими.

Список використаних джерел

1. Романюк І. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів.– Тернопіль: Мандрівець, 2007.
2. Н. Даценко. «Інтерактивний театр для дітей» // Музичний керівник.- 2012 - №1
3. Всесвіт музичних звуків: діагностика рівня розвитку музичних здібностей дітей середньої групи// Палітра педагога. – 2008. - №1 .- С. 29-33.
4. Дарунки музичної скриньки// Дошкільне виховання. – 2007. - №7.-
5. Крутій І.А., Чулкова Н.М. Виховуємо творчістю// Дошкільний навчальний заклад . - 2008. – №1 .- С. 18-40
6. М. Шуть. Музична гра як педагогічний феномен // Музичний керівник. - №2, 2011 р., С. 4-6
7. Шевчук А. Сучасні підходи до організації музичної діяльності дітей: методичні рекомендації. Київ // Дошкільне виховання. - 2000 р.- №2.
8. Шараєвська І., Степаненко Н. Мовленнєві та музично – рухові вправи за системою Карла Орфа// Музичний керівник. – 2011. - №3. – С.9 – 14.
9. Авер'янов Володимир Павлович, Козленко Аліна Миколаївна, професор Лисянська Таїсія Миколаївна Навчально-методичний посібник (збірник) «Діагностика готовності дітей до школи»
10. Тютюнникова Т. Елементарне музикування з дошкільнятами / / Дошкільне виховання, 2000, № 9 с. 101.
12. Резванова В. Творче музикування// Палітра педагога, № 3, 2008 р.

Картотека музично-дидактичних ігор

№ з/п	Назва гри	Вид гри	Мета	Матеріал	Формат гри
1	«Де мої дітки?»	Настільно-друкована	Вчити дітей розрізняти звуки по висоті «Ре-Ля».	Картки великі із зображенням тварин і маленькі із зображенням малят.	Групова
2	«Пташка і пташенята»	Гра з предметами	Вчити дітей на слух розрізняти висоту звуків в межах ч.8, Б7	Сходинки, металофон, 3-4 великі пташки, 3-4 пташенята)	Групова + індивідуальна
3	«Чарівна торбинка»	Гра з предметами	Виявити вміння дітей порівнювати музичні звуки за висотою і тембром звучання та зіставляти їх зі звуками навколишнього середовища	Невелика кольорова торбинка, музичні інструменти (барабан, бубон, металофон, дзвіночок, брязкальце).	Групова + індивідуальна
4	«Чия хатка?»	Гра з предметами	Вчити розрізняти звуки по висоті в межах «ре-ля». Розвивати муз. слух, пам'ять. Виховувати зосередженість.	Шапочки кошенят і кішок.	Групова
5	«Хто мешкає у будиночку?»	Настільно-друкована	Вчити дітей визначати регістр звучання музичної фрази (високий, середній, низький)	Будиночок 2-ох поверховий. Має на 1 поверсі великі вікна, де вставляються зображення дорослих тварин, людей. Має на 2 поверсі маленькі вікна, де	Групова + індивідуальна

				ставляться зображення маленьких тварин, дітей.	
6	«Музична драбинка»	Гра з предметами	Вчити дітей сприймати та розрізняти послідовність звуків . розвивати музичний слух, музичну пам'ять.	Драбинка з 7 сходинок. Зображення зайчика, півника; металофон; музичні інструменти.	Індивідуальна
7	«Чий дзвіночок?»	Гра з предметами	Ознайомити дітей з великим і маленьким дзвіночком (низьке та високе звучання).	Великий і маленький дзвіночки	Групова
8	«Відгадай на чому граю»	Гра з предметами	Виявити вміння дітей розрізняти музичні іграшки-інструменти на слух за тембром звучання, знання їх назв (брязкальца, бубон, барабан, металофон, сопілка, дзвіночок).	Музичні інструменти (барабан, бубон, металофон, сопілка, дзвіночок, брязкальце), ширма.	Групова + індивідуальна
9	«Тихі – голосні дзвіночки».	Гра з предметами	Вчити розрізняти і відтворювати силу звуку.	Маленькі дзвіночки.	Групова
10	«Музичні інструменти»	Гра з предметами	Розвивати тембровий і динамічний слух, логічне мислення. Вчити визначати інструмент за його звучанням.	Великі картки з зображенням музичних інструментів, фішки, медалі «Знайко».	Групова
11	«Як співа-	Словесна	Вчити дітей	Маленькі карт-	Групова

	ють скрипки»		впізнавати звучання знайомих музичних інструментів та власним голосом відтворювати відповідні звуки (скрипка – ті-лі-лі!, барабан: тра-та-та!, шумові: ш-ш-ш!, сопілка: ду-ду-ду!, пісня: ля-ля-ля.) Знаходити правильне зображення інструмента.	ки із зображенням музичних інструментів, медалі «Знайко».	
12	«Брязкальця»	Гра з предметами	Вчити дітей розрізняти динамічні відтінки(голосно-тихо)	Брязкальця	Групова
13	«Кого зустрів Колобок»	Настільно-друкована	Розвивати уявлення про регістри (високий, середній, низький)	Картки із зображенням персонажів казки «Колобок»	Групова + індивідуальна
14	«Подумай і відгадай»	Настільно-друкована	Розвивати в дітей уявлення про музичні регістри (високий, середній, низький)	Картки із зображенням ведмедя, зайчика, пташки.	Групова + індивідуальна
15	«Як тебе звати»	Гра з предметами	Розвивати музичний слух, почуття ритму. Дитина вдаряє по трикутнику стільки разів скільки складів у неї в імені.	Музичний трикутник.	Індивідуальна
16	«Лялька крокує і бі-	Гра з предметами	Вчити швидко реагувати на	Лялька.	Індивідуальна

	гає»		зміну у тривалості музики. Розвивати музичний слух, увагу.		
17	«Дятел»	Гра з предметами	Розвивати вміння відтворювати прості ритмічні малюнки. Розвивати почуття ритму, зосередженість.	Іграшковий дятлик.	Індивідуальна
18	«Сонечко і дощик»	Настільно-друкована	Виявляти вміння дітей сприймати та розрізняти різний характер музики (весела, сумна) .	Картинки із зображенням сонечка – «весела» музика і хмаринки – «сумна» музика .	Групова
19	«Трикутник і барабан»	Гра з предметами	Вчити на слух розрізняти музичні звуки в межах інтервалу секста. Розвивати увагу, пам'ять .виховувати витримку.	Трикутники, барабани.	Індивідуальна
20	«Спробуй відгадай».	Словесна	Вчити розрізняти по висоті в межах інтервалу квінта. Розвивати співочі навички. Виховувати співочу поставу, організованість.	Фортепіано	Групова
21	«Веселі нотки»	Словесна	Вчити дітей розрізняти ноти, знати їх звучанням, знати їх назву , розташування на	Різнокольорові кружечки (ноти), скрипковий ключ, нотний стан, квіти під колір ноток.	Групова

			нотоносці. Розвивати музичний слух.		
22	«Тихіше, дужче в бубон бий»	Гра з предметами	Вчити розрізняти і відтворювати на музичних інструментах силу звучання. Розвивати динамічний слух . виховувати бережне ставлення до музичних інструментів.	Бубони по кількості дітей.	Групова
23	«Впізнай по голосу»	Словесна	Вчити на розрізняти тембр голосів дітей, розвивати співочі навички , виховувати витримку.	Фортепіано	Групова
24	«Квітова галявина»	Настільно-друкована	Вчити дітей розрізняти регістри, розвивати звуковисотний слух. Вчити розрізняти кольори.	Різнокольорові квіточки.	Індивідуальна
25	«Зайці»	Настільно-друкована	Вчити дітей на слух розрізняти контрастну за характером музику(спокійного, та танцювального характеру). Розвивати увагу, пам'ять . виховувати любов до музики.	Картки з плоскістними зображенням лісової галявинки з розрізом по середині. Картки з зображенням зайці сплять, зайці танцюють, на кожну дитину.	Індивідуальна
26	«Чарівна квітка»	Настільно-друкована	Виявити знання дітей про музику	Малюнок квітки на якій роз-	Групова + індивідуальна

			чні інструменти, вчити розрізняти їх за звучанням і називати їх назви.	ташовані прозорі кишеньки, в які вставляються картки з зображенням музичних інструментів.	льна
27	«Музичні молоточки»	Гра з предметами	Вчити чітко передавати ритмічний малюнок пісні. Розвивати почуття ритму, увагу. Виховувати зосередженість.	Металофон, 2 молоточки.	Індивідуальна
28	«Хто як йде»	Настільно-друкована	Вчити дітей на слух сприймати різний ритмічний малюнок, сприймати акцент. Розвивати ритмічний слух, виховувати увагу, посидючість. Вчити розрізняти на слух регістри.	Плоскісне зображення звірів, що йдуть з паличками. Перша картинка – ведмідь, друга – лисиця, третя – вовк.	Індивідуальна
29	«Ніжки та долоньки»	Настільно-друкована	Розвивати ритмічний слух, вчити відтворювати ритмічний малюнок, за допомогою роздаткового матеріалу.	Картки із зображенням ритмічних малюнків, металофон.	Групова + індивідуальна
30	«Що роблять у хатинці» («Пісня-танець-марш»)	Настільно-друкована	Виявити знання дітей про основні жанри музики, здатність розрізняти пісню, танок, марш.	Для кожної дитини картка з картону (21 * 7 см) поділена на 3 квадрати. На першому – зображені діти, що співають, на	Групова + індивідуальна

				другому – танцюють, на третьому – крокують з барабаном. Декілька кружечків	
31	«Скільки нас співає»	Настільно-друкована	Вчити дітей на слух розрізняти основні ступені тонічного тризвуку та інтервали м.3, б.3, ч.5, ч.1.	Картонні картки з зображенням дітей, що співають – соло, дуєт, тріо.	Групова + індивідуальна
32	«Чудові сходинки»	Настільно-друкована	Розвивати у дітей уміння співвідносити звуки по висоті, розрізняти напрями руху мелодії.	Картки із зображенням сходинок із 5 сходинок. Кожна сходинка різного кольору. 5 фішок, що відповідають кольору сходинок	Індивідуальна
33	«Музичний ребус»	Словесна	Вчити дітей розрізняти ноти, знати їх назву. Розвивати музичний слух, увагу.	Картки із зображенням предметів в назвах яких зашифровані ноти. Нотний стан.	Індивідуальна
34	«Музичні сходинки»	Настільно-друкована	Розрізняти висоту звуків і напрямок руху мелодії вгору, вниз.	2 квадратні картки із зображенням сходинок та Буратино	Групова + індивідуальна
35	«Музичний будиночок»	Настільно-друкована	Розвивати у дітей уміння розрізняти тембр дитячих муз. інструментів.	Казковий будиночок із 6 – ма віконцями, картки із зображенням муз. інструментів.	Групова + індивідуальна
36	«Музичний магазин»	Гра з предметами	Вчити дітей розрізняти темброве звучання	Квадратна картка (30 см) поділена на 9	Групова + індивідуальна

			різних дитячих муз. інструментів .	клітинок, ширма, маленькі карточки із зображенням інструментів (бубен, барабан, металофон, трикутник, тарілки), а також дитячі музичні інструменти.	
37	«Хто як співає?»	Гра з предметами	Розвивати уміння на слух розрізняти регістри (високий, середній, низький)	Іграшка «Три ведмеді (папа, мама, дитина)», 3 фішки різного кольору на кожну дитину.	Групова
38	«Які почуття передає музика»	Настільно-друкована	Розвивати у дітей уяву про характер музики, а також почуття, які може передавати музика (сум, радість, здивування, захопленість).	Картки з зображенням різних почуттів (сум, радість, здивування, захопленість).	Групова + індивідуальна
39	«Що зайве»	Настільно-друкована	Вчити дітей класифікувати музичні інструменти, групуючи їх на основі спільних ознак.	Великі картки із зображенням муз. інструментів.	Групова + індивідуальна
40	«Чого бракує»	Настільно-друкована	Ознайомити дітей з різними особливостями музичних інструментів . гра розвиває мислення увагу, пам'ять.	Картки - поля із зображенням інструментів в яких не вистачає деяких частин, картки із зображенням тих частин , що не вистачає.	Групова + індивідуальна
41	«Вибери ін-	Настільно-	Розвивати у ді-	Набір малень-	Індивідуа-

	струмент»	друкована	тей уявлення про образність музики. Після прослуховування музичного твору діти обирають картку з зображенням інструмента.	ких карточок із зображенням дитячих музичних інструментів.	льна
42	«Три танця»	Настільно-друкована	Розвивати уявлення про танцювальні жанри, вміння розрізняти вальс, польку, гопак.	Картка із зображенням скрипки, цитри, бубна, що відповідають певним жанрам і три фішки або кольорові кружечки, що відповідають жанрам музики..	Індивідуальна
43	«Голосна і тиха музика»	Словесна	Закріплювати вміння розрізняти динамічні відтінки музики: тихо (p), голосно (f), не дуже голосно (mf).	Карточка (21*7) поділена на три квадрати, 3 маленькі картки одного кольору, але різних відтінків.	Групова
44	«Карусель»	Словесна	Вчити дітей відчувати зміни темпу музики від повільного до помірного, від помірного до швидкого.	Фортепіано	Групова
45	«Впізнай казку»	Словесна	Вчити дітей розрізняти контрастний характер частин в зв'язку з її змістом та розвитком музичного образу.	По дві картки 2 зеленого і 2 рожевого кольору.	Індивідуальна

46	«Добери музику».	Настільно-друкована	Вчити дітей розрізняти характер музики (ліричний, героїчний, комічний).	Картонна картка поділена на три частини. На першому квадраті зображено – ковпачок клоуна, на другому – фуражка, на третьому – головний убір червоної Шапочки. Три фішки різного кольору.	Групова
47	«Осінні ритми»	Настільно-друкована	Закріпити уміння розрізняти зміни в темпі музики.	Картки із зображенням ритмічних малюнків на листочках, дерев'яні палички.	Групова
48	«Ритмічний кубик»	Гра з предметами	Розвивати уявлення про ритм. Відтворювати ритм заданого малюнка за допомогою дерев'яних паличок	Дерев'яний кубик, з зображенням ритмічних малюнків, дерев'яні палички.	Індивідуальна
49	«Впізнай і склади по співку»	Словесна	Передавати ритмічний малюнок знайомих по співок	Короткі та довгі картонні смужки.	Індивідуальна
50	«Сонечко і хмарка»	Настільно-друкована	Розвивати у дітей уявлення про різноманітний характер музики (весела, життєрадісна, спокійна, сумна, колискова).	Велика картка поділена на три квадрати і три маленькі із зображенням сонечка, сонечка за хмаринкою, і хмарка з дощиком.	Групова

Картотека народних музичних ігор«Ой, Василю, товаришу!»

Мета: Удосконалювати навички ходьби по колу, вчити ілюструвати рухами трудові процеси; розвивати увагу та спостережливість; повторювати знайомі танцювальні рухи.

Методика проведення гри:

Одна дитина («Василь») виходить із кола та відвертається. Решта дітей йде по колу та співає:

Ой, Василю, товаришу,

Ну ж бо глянь ти на нас!

Чи вгадаєш, любий друже,

Яка праця у нас!

А як не вгадаєш, станемо карати:

Будеш тоді перед нами

Три дні танцювати!

Діти роблять маленьке коло, та вигадують якусь роботу. Наприклад: «рубують дрова», «забивають цвяхи», «перуть», «прасують», тощо. «Василь» мусить вгадати та обрати когось з гурту замість себе. Якщо «Василь» не згадає відразу, то мусить танцювати.

«Сімейка»

Мета: вчити співвідносити спів із рухами; розвивати у дітей увагу та спритність; створити веселий настрій у дітей.

Обладнання: бриль.

Методика проведення гри: Діти стоять у колі, обирається Омелько, йому одягають бриль. Розподіляють ролі між іншими дітьми, які по черзі заходять у коло до Омелька. Усі разом співають.

У нашого Омелеєчка

Невеличка сімеєчка:

Тільки він та вона,
Та старий, та стара.
Та Іван, та Степан,
Та Василь, та Панас,
Та той хлопець, що в нас.
Та дві дівки косатих,
Та два парубка вусатих,
Та дві Христі в намисті,
Та дві ляльки в колисці.
Після закінчення пісні під веселу українську мелодію діти в колі танцюють,
решта дітей плескають в долоні.

«Бондар»

Мета: розвивати музично-виконавські здібності дітей; вчитись дітей рухатись вільно, легко, чітко, без напруження; розвивати увагу, спостережливість; збагачувати словниковий запас і розвивати мовлення, ознайомлювати з працею народних майстрів; створити гарний настрій.

Обладнання: малюнки великих і маленьких дерев'яних бочок.

Бесіда-розповідь.

Вихователь: Чи чули ви, діти, такі прізвища: Бондар або Бондаренко, Коваль або Коваленко, Ткач або Ткаченко, Кравець, Швець? А чи знаєте, звідки вони взялися? Спочатку послушайте такий вірш: А ким наші прадіди були,
Нам прізвища розповіли:

Хто краяв сукні – став Кравець,

Хто шив взуття – прозвали Швець.

Горшки виліплював Гончар.

Хто вікна склив – назвали Скляр.

Трудились з ранньої зорі,

Землі своєї трударі.

Отже, хто шиє одяг? (Кравець.) А взуття? А посуд хто робить? Якщо в сім'ї кравця ріс син, який допомагав батькові, його звали кравченком, і, згодом, ця

назва стала прізвищем. А в сім'ї гончара сина звали ... (гончаренко), у сім'ї шевців (шевченко). Ось так і народились деякі прізвища. Сьогодні ви дізнаєтесь про одну дуже цікаву професію, від якої пішли назви Бондар та Бондаренко. Тож спочатку послухайте пісню:

- Бондарю, бондарю, що ти робиш?
- Стружу, стружу дошку на дубову бочку.
- Бондарю, бондарю, що ти робиш?
- Дощечки збираю, бочку складаю.
- Бондарю, бондарю, що ти робиш?
- Вистругую чопочки, затикати дірочки.
- Бондарю, бондарю, що ти робиш?
- Бочку я складаю, обруч набиваю.
- Бондарю, бондарю, що ти робиш?
- Бочку вже кінчаю, води наливаю.
- Тече?
- Не тече!
- Бондарю, бондарю, в боки візьмися

І в таночку, бондарю, хоч раз обкрутисся! Що робив бондар? (Бочку) Отже, прадіди батьків наших дітей, у кого прізвище Бондар або Бондаренко, робили бочки.

Методика проведення гри: Діти стають у коло, усередині Бондар. Діти хоро запитують співають, а дитина що в колі, відповідає імітуючи дії, про які йдеться.

«Стружу, стружу дошку на дубову бочку» – з цими словами Бондар виставляє ліву ногу вперед та вдає, що стругає рубанком дубову дошку (затискає пальці в кулачки і, тримаючи правий кулачок позаду лівого, імітує роботу з рубанком). Під час відповіді діти повторюють його рухи та слова.

«Дощечки збираю, бочку складаю» - Бондар двічі підіймає з підлоги по дві дощечки, а на подальші слова складає їх одна до одної. «Чопочки» вистругуються швидше. На кожен такт правим указівним пальцем Бондар видить по

лівому, наче ножиком, від себе вперед, виконуючи по чотири рухи в такт. «Вистругавши» чопочки, всі тицять пальчиками вперед і вигукують «тиць», наче затикають у бочці дірочку.

«Бочку вже кінчаю, воду наливаю» Бондар, ритмічно нахиляючись і випростовуючи, удає, заливає бочку водою. Щоби переконатися, що вона без дірок, підіймає «бочку» угору і, хвилинку почекавши, весело вигукує: «Не тече!». На слова останнього куплету щасливий Бондар підходить до дитини і вони, взявшись за руки, кружляють.

«Котилася торба»

Мета: розвивати у дітей ініціативу (вибір рухів, які повторюють інші учасники); виховувати танцювальну культуру; прищеплювати бажання займатися музично-ритмічною діяльністю.

Обладнання: торба.

Методика проведення гри: Діти стають у коло. Вихователь: Навесні, коли батьки працювали цілий день у полі. А їх діточки приносили поїсти у торбинках. Коли діти поверталися до дому, вони збиралися разом, щоб трохи погратися. І грали вони, передаючи торбинку по колу одне одному. А кого торбинка залишалася, той виходив і усіх розвеселяв. Тож пограємо?

«Котилася торба, з високого горба,
А в тій торбі, хліб-паляниця,
Кому доведеться, тому й веселиться,
Кому торба попаде, той таночок заведе!»

Під музичний супровід діти передають торбу один одному. Після завершення пусеньки дитина, у якої залишилася торба, виходить на середину кола. Під веселий музичний супровід дитина виконує танцювальні рухи, решта повторюють за нею (або плещуть в долоні). Рухи вчаться заздалегідь, або їх вигадує сама дитина.

«Йде по вулиці Микита».

Мета: розвивати музично-виконавські здібності дітей; вчити дітей рухатись вільно, легко, чітко, без напруження, розвивати увагу, спостережливість, створити гарний настрій.

Обладнання: сопілка.

Методика проведення гри: Діти утворюють коло, лічилкою обирають Микиту. Діти йдуть по колу хороводним кроком у правий бік, а Микита із сопілочкою (вдає, ніби грає) йде в лівий бік, близько до дітей. Діти співають пісню:

Йде по вулиці Микита,

На дуді він грає дітям,

Микита, Микита, наш веселий Микита!

На останні слова пісня всі зупиняються. Двоє дітей, які опиняються біля Микити, виходять з кола, повертаються в різні боки, а Микита стає на їх місце.

Діти вигукують: Один, два, три - біжи! Двоє гравців оббігають навколо всіх дітей. Хто перший повернувся до Микити, той бере дудочку і стає наступним Микитою. Гра проводиться двічі-тричі

«Котилася бочка»

Мета: вчити співати, одночасно рухаючись, чітко вимовляти слова; удосконалювати вміння робити приставний крок, звуження та розширення кола кроком на чотири чверті; формувати увагу, швидку реакцію на постійні змін темпів руху.

Методика проведення гри: Діти утворюють коло, стають плечем до плеча – щільно, як дощечки в бочці, тримаються за руки. Рухаються приставним кроком в звичайному темпі, співаючи (на мелодію укр.. нар. пісні «По дорозі жук, жук»)

Котилася бочка з високого горбочка,

Котилася бочка з високого горбочка,

Котилася бочка з високого горбочка

І далі, тримаючись за руки, пришвидшують темп, рухаються по колу та співають:

З горбочка скотилася,

З горбочка скотилася.

Поступово розширюють коло, відпускають руки, кладуть їх на пояс, відходять навшпиньках назад в звичайному темпі, промовляють:

Тай розвалилися...

Зупиняються, різко присідають, плеснувши в долоні з вигуком: «Трісь!»

Гра повторюється 3-4- рази.

«Подояночка»

Мета: вчити співати, одночасно рухаючись, чітко вимовляти слова; удосконалювати танцювальні рухи; виконувати звуження та розширення кола кроком на чотири чверті; виховувати танцювальну культуру, почуття доброзичливості.

Обладнання: віночок.

Методика проведення гри: Дівчатка стають у коло, беруться за руки і, рухаючись по колу, співають. Посередині кола стоїть у віночку «подояночка», яка відтворює рухи, що про них йдеться в пісні.

Десь тут була Подояночка,

Десь тут була молодесенька.

Тут вона сіла, тут вона впала,

До землі припала,

Сім літ не вмивалась,

Бо води не мала.

Ой, устань, устань, Подояночка,

Умий личенько як ту скляночку.

Та берися в боки, покажи нам скоки,

Біжи до Дунаю,

Бери молоденьку,

Бери ту, що скраю.

Після танцю дівчинка обирає іншу «подоляночку». Гра продовжується.

«Квочка»

Мета: розвивати увагу, спритність, створити веселий настрій у дітей.

Обладнання: шапочка для квочки.

Методика проведення гри: У землю забивають кілочок, до нього прив'язують мотузку. Хтось з дітей стає за Квочку і, узявшись за кінець мотузки, ходить по колу під приспів: Ходить квочка коло кілочка, Водить діток, дрібних квіток. Діти-квіти: «Квок». Після останнього рядка всі розбігаються, а Квочка, квокуючи, ловить їх та збирає до купи.

«Ой, до нори, мишко»

Мета: вчити співати, одночасно рухаючись, чітко вимовляти слова; виховувати у дітей кмітливість та спритність.

Методика проведення гри: Діти стають у коло, взявшись за руки, «мишка» - посередині, за межами кола «кіт». Вибирають двох дітей, що відчинятимуть для «кота» «ворота», крізь які він може швидко бігати. Для «мишки» відчинені усі «ворота». Співають, та кружляють хороводом:

Ой, до нори, мишко, до нори

Та до золотої комори!

Моторненька мишка утікає,

А ледачий котик не спіймає.

А ледача мишка не втече,

А моторний котик дожене!

«Кіт» намагається зловити «мишку», то вбігаючи в коло, то вибігаючи з нього. Після того, як «кіт» зловить «мишку», обирають нового «кота» та нову «мишку».

«Мак»

Мета: ознайомити дітей з українським фольклором, дати уявлення про те, як вирощують мак, створити веселий, ігровий настрій.

Методика проведення гри: Узявшись за руки, діти стають у коло. Посеред кола стоїть «мак», а діти ходять круг нього та співають:

Ой, на горі мак, під горою, так.

Мак, мак, маківочки, золотії голівочки,

Станьте ви так, як на горі мак!

Проспівавши один раз, питають у «мака», що стоїть у колі:

- Козачок, козачок, чи ті виорав мачок?

- Виорав!

Після цього діти знову йдуть по колу, співаючи теж саме, зупиняючись на інші питання.

- Козачок, козачок, чи посіяв мачок?

- Посіяв!

- Козачок, козачок, чи посходив мачок?

- Посходив!

- Козачок, козачок, чи пора полоть мачок?

- Пора!

- Козачок, козачок, чи цвіте мачок?

- Цвіте!

- Козачок, козачок, чи поспів мачок?

- Поспів!

- Козачок, козачок, чи пора брати мачок?

- Пора!

Тоді всі гуртом кидаються до «мака», жартома трусять його за плечі. «Мак» обирає замість себе іншого, гра починається знову.

«Свічечка»

Мета: Ознайомлювати дітей з обрядовими іграми українців, вивчити слова та правила гри; розвивати увагу, пам'ять, швидкість; виховувати бажання грати в народні ігри та повагу до надбань українського народу, до мови, традицій та обрядів.

Методика проведення гри: Вихователь: Наша земля здавна славилась майстрами, що вміли своїми руками робити все: влітку й восени у полі працювали, а довгими зимовими вечорами – шили, вишивали, ліпили, з дерева

майстрували. Запалювали свічку і сідали до улюбленої роботи, а свічка була їх надійною помічницею.

Діти йдуть по колу, в середині якого «діти-вогники» із червоними хусточками, приспівуючи:

Ой, гоп, свічечка, невеличечка,

Коло тебе танцювали,

Доки тебе не впіймали, гоп!

На слово «гоп!» хусточки - «вогники» підкидають. Той, хто зловив хусточку, стає вогником та виконує довільні танцювальні рухи. Інші діти плескають в долоні під веселу музику. Гра повторюється 2-3- рази.

«Ой, ходить Іванко»

Мета: ознайомити дітей з українським фольклором, виховувати патріотичні почуття: гідності, пошани, поваги до історії українського народу.

Методика проведення гри: Обирають «Іванка» та «сестричку». Діти рухаються замкненим колом, співаючи пісню:

Ой, ходить Іванко, блукає, блукає,

Він свою сестричку шукає, шукає.

Ой, пробий Іванку ворота, ворота,

Визволи сестричку з чужого города.

У центрі кола – «города» стоїть «сестричка», а «Іванко» ходить поза колом то вліво, то вправо, намагається «пробити ворота».

Ой, прийди, Іванку, із волі, із волі,

Виведи сестричку з неволі, з неволі.

Ой, прийди, Іванку, близенько, близенько.

Уклонись сестричці низенько, низенько.

Ой, пробив Іванку ворота, ворота,

Визволив сестричку з чужого города.

«Іванко пробиває ворота», заходить у коло, вклоняється «сестричці». Вони танцюють, решта дітей плещуть у долоні. Потім «Іванко» виводить сестричку з кола. Обирають нового «Іванка» та нову «сестричку». Гра триває.

«Ой, летіла зозуленька»

Мета: виховувати у дітей увагу та швидку реакцію на події; дати дітям час для вільного руху.

Методика проведення гри: Діти ходять парами по колу, між ними «літає Зозуленька».

Ой, летіла Зозуленька

Через сад, через сад.

Обронила пір'ячко

На весь сад, на весь сад.

Ой, хто ж теє пір'ячко

Підбере, підбере.

Отой сиву зозуленьку

Забере, забере.

На програвші пари міняються, тобто кожна дитина шукає собі нову пару, Зозуленька теж. Не можна залишатися в парі з тим самим учасником гри. Ніхто не має права відмовляти Зозуленьці стати з нею у парі. Дитина, яка залишилась без пари, стає Зозуленькою.

«Журавель»

Мета: розвивати музично-виконавські здібності дітей; вчити дітей рухатись вільно, легко, чітко, без напруження, виховувати у дітей увагу, спритність, швидку реакцію на події.

Методика проведення гри: Обирають «Журавля», інші діти – «Жабенята». Діти – «жабенята» утворюють коло. Під спів першого куплету Журавель ходить по колу (широкими кроками, високо підіймаючи ноги) по «бабиних коноплях» та все вишукує «жабенят».

Унадився журавель, журавель,

По бабину конопель, конопель.

На приспів коло зупиняється, «жабенята» дратують «Журавля» - показують, який він високий, витягуючи руки вгору, роблять з пальців довгого носа та

виставляють йому назустріч, показують довгі «поли», розводячи руки в сторони та вниз, імітують його ходу, а наприкінці нібито «вищипують коноплі».

Сякий, такий журавель.

Сякий, такий довгоносий.

Сякий, такий довгополий.

Сякий, такий виступає,

Конопельки все щипає.

Під спів другого куплету діти підводяться, «сваряться» пальчиком і на слово «зловлю» різко нахиляються, вдаючи, що ловлять, а Журавель, помахуючи крилами, перелітає з однієї частини кола у іншу.

Буде лихо журавлю, журавлю,

Коли його я зловлю, я зловлю!

На приспів діти повторюють ті ж самі рухи, що й раніше.

Після останніх слів діти - «жабенята» розбігаються хто куди. Роздратований Журавель намагається наздогнати (доторкнутися рукою). Той, кого він спіймає, стає наступним Журавлем, і гра починається спочатку.

«Труби, Грицю, в рукавицю»

Мета: вчити співати, одночасно рухаючись, чітко вимовляти слова; виховувати у дітей кмітливість та спритність.

Методика проведення гри:

За допомогою лічилки серед дітей обирають Гриця. Діти стають навколо Гриця та співають: Труби, Грицю, в рукавицю: тру-тру-тру!

Під час гри «Гриць» знаходиться всередині кола дітей і танцює, а діти водять хоровод навколо нього. Коли музика прискорюється і «Гриць» присідає, дітям також треба присісти, а потім швидко розбігтися. «Гриць» ловить дітей. Той, кого він торкнеться, стає новим «Грицем» і гра починається з початку.

«Ходить гарбуз по городу»

Мета: розвивати вміння дітей змінювати інтонацію (питальна, оклична); вправляти в крокуванні під музику по колу, виконанні танцювальних ру-

хів (рухи по колу, оберти навколо себе, рухи назустріч один одному зі зву-
женням та розширенням кола, рухи парами).

Обладнання: шапочки-маски овочів (гарбуз, диня, огірочки, морквиця,
бурячки, квасоля, бараболя, біб)

Методика проведення гри:

Діти обирають собі назву городини, одягають шапочки, стають у коло. «Гар-
буз» стає всередину. Діти, взявшись за руки, йдуть по колу праворуч, співа-
ючи, одночасно «Гарбуз» іде у протилежному напрямі, всередині кола.

Ходить гарбуз по городу,

Питається свого роду:

«Ой, чи живі, чи здорові

Всі родичі гарбузові?»

Обізвалась жовта диня,

Гарбузова господиня:

(Діти зупиняються, плещуть у долоні, «Диня» виходить на середину кола до
«Гарбуза»)

«Іще живі, ще здорові всі родичі гарбузові»

(Діти виконують «пружинку»)

Обізвились Огірочки,

Гарбузові сини й дочки:

(«Огірочки» виходять до гурту, кружляють з «овочами», утворивши внутрі-
шнє коло)

«Іще живі, ще здорові всі родичі гарбузові»

Обізвилася Морквиця,

Гарбузова сестриця:

(«Морква» виходить до гурту овочів)

«Іще живі, ще здорові всі родичі гарбузові»

Обізвились Буряки,

Гарбузові свояки:

«Іще живі, ще здорові всі родичі гарбузові»

Обізвалась Бараболя,

А за нею і Квасоля:

«Іще живі, ще здорові всі родичі гарбузові»

(Виходять до гурту «овочів», плескають в долоні, притупують правою ногою)

Обізвався старий біб:

«Я підтримав увесь рід!»

Разом всі овочі: «Іще живі, ще здорові всі родичі гарбузові»

Ой, ти, гарбуз, те перістий,

Із чим тебе будем їсти?

Гарбуз: Миска пшона, шматок сала,

Ось до мене вся приправа!

«Літала сорока»

Мета: розвивати музично-виконавські здібності дітей; вчити дітей рухатись вільно, легко, чітко, без напруження, виховувати у дітей увагу, спритність, швидку реакцію на події.

Методика проведення гри:

Дівчата утворюють коло, одна дівчина стає всередині. Діти махають руками та співають:

Літала сорока

По зеленім гаю,

Водицю збирала

З зимного ручаю.

Гей, гей мало нас,

Ти, Наталко (Іринка, Катруся, Даринка, Маруся тощо) йди до нас!

Таким чином викликають усередину по одній дівчинці, називаючи її ім'я.

«У зайчика»

Мета: вчити співати, одночасно рухаючись, чітко вимовляти слова; виховувати у дітей кмітливість та спритність.

Методика проведення гри: Щоби визначити, хто саме з дітей буде «зайчиком», промовляють лічилку:

Біжить зайчик слобідкою,

За ним дітки черідкою,

Біжить зайчик, що не втече,

Перекинув вушка через плече,

Втікай, зайчику, до гаю,

А то спіймаю!

Діти утворюють коло, та беруться за руки. А «зайчик» стоїть посередині. Діти йдуть навколо нього, промовляючи:

Городили зайчика тинком, льонком.

Та нікуди зайчику та ні вискочити.

Та нікуди зайчику та ні вистрибнути.

А в нас ворота позамикані,

Жовтім піском позасипані.

«Зайчик» намагається вискочити, а діти не дають: стають щільніше, заступають дорогу. А коли «зайчик» прорветься, то всі діти намагаються його зловити. Хто спіймає, той і стає «зайчиком».

«Іде, іде Дід»

Мета: розвивати артистичні здібності дітей, бажання брати активну участь в грі, пробуджувати в дітей веселий настрій.

Обладнання: віночок для Весни, торбинка для Діда.

Методика проведення гри: Учасники гри обирають «Діда», який йде до своєї «хати» - стільчика, за плечима у нього торбинка. Діти стають півколом, кроків за 10 від «Діда». Гру починає Весна. Вона підступає до дідової хати та гукає: «Діду, гей! Тікай за ліси, за гори, за широке море, бо я вже прийшла!»

Одразу після цих слів діти починають пісню:

Іде, іде дід, дід, несе, несе міх, міх.

Отакий дідище, отакий холодище.

Як розкриє міх, міх, поморозить всіх, всіх.

Отакий ногатий, отакий рукатий,
Отакий вусатий, отакий бородатий,
Отакий окатий, отакий плечистий
Тьху його к нечистій!

Після останніх слів діти розбігаються хто куди. «Дід» намагається кого-небудь наздогнати (доторкнутися рукою) Той, кого він піймає, стає «дідом», гра починається спочатку.

«Віночок»

Мета: розвивати танцювальну творчість дітей, виховувати танцювальну культуру, прищеплювати бажання займатися музично-ритмічною діяльністю.

Обладнання: український віночок.

Методика проведення гри: Діти стають у коло та під музичний супровід швидко передають один одному віночок, промовляючи:

«Ти, лети, лети, віночок,
Швидко, швидко по рукам.
У кого в руках віночок,
Той станцює гопака!»

Після завершення пісеньки, дитина, у якої в руках опинився віночок виходить в коло та виконує танцювальні рухи, інші діти плескають в долоні.

- А зараз, діти, ми побачимо, у кого віночок буде кращий: у дівчаток чи у хлопчиків.

Раз-два-три, коло утвори!
Ми візьмемося за руки,
Та підемо на зелені луки.
Там сплетемо ми віночок,
Станемо дружно у таночок.
(Діти йдуть по колу).
В кого кращий віночок,
Той і піде у танок!

(Кладуть руки один одному на плечі, утворюють «Віночок»)

Переможці танцюють. Інші плескають в долоні.

«Кізонька»

Мета: вчити дітей рухатись вільно, легко, чітко, без напруження, співвідносити спів із рухами; виконувати рухи активно; прищеплювати бажання брати активну участь у музично-ігровій діяльності.

Обладнання: шапочка для Кози (ріжки), та маска для Вовка.

Методика проведення гри: Діти стають у коло, обирають лічилкою «кізоньку» та «вовка». «Кізонька» виходить на середину кола, «вовчик» - за колом. Діти, взявшись за руки, рухаються по колу та співають:

По траві зеленій

Кізонька скакала,

Вона всіх дівчаток

У танок скликала.

Зупиняються, йдуть по колу в інший бік, співаючи:

То в яр, то в долина (2 р.)

Знову змінюють напрямок на протилежний:

То в ружу, то в калину (2 р.)

Зупиняються, показуючи на «вовка», співають:

А із лісу темного

Вовчик виглядає,

Він на нашу кізоньку

Скоса позирає.

Йдуть праворуч по колу, співаючи:

То в яр, то в долина (2 р.)

Змінюють напрямок на протилежний:

То в ружу, то в калину (2 р.)

Піднімаючи зчеплені руки догори та впускають «вовка» до кола, промовляючи: «Кізонько, втікай!». «Вовк» намагається спіймати «кізоньку», діти опускають перед ним руки, заважаючи це зробити. При цьому кажуть: «зась!»

Коли «вовк» тривалий час не можу зловити «кізоньку», лічилкою обирають інших дітей на ведучі ролі. Гра повторюється 2-3- рази.

«Кривий танок»

Мета: Ознайомити дітей з українським фольклором, розвивати координацію рухів, вміння орієнтуватися у просторі.

Обладнання: три кілочки (кубики), різнокольорові хусточки.

Методика проведення гри: Забивають у землю три кілочки, щоби вишло три кути. У приміщенні замість кілочків по кутах уявного трикутника ставлять великі кубики. Рухаючись під спів веснянки за ведучою, діти тримаються не за руки, а подають одне одному різнокольорові хусточки. Від цього «кривий танок» збільшується і має дуже мальовничий вигляд.

А в кривого танцю

Та не виведу кінця!

Треба його та виводити,

Ладу йому та знаходити!

Ой, вінку ж мій, вінку,

Та хрещатий барвінку,

Ой, я тебе та й ізвела,

Та ще вчора, та ізвечора,

Та темненької ночі,

Та при ясній свічечці.

Ой, я ж тебе та повісила

У терені та на дереві,

На золотім кілочку,

На шовковім шнурочку.

Театралізовані ігри-драматизації.

«Свій дім завжди найкращий!»

Казка-драматизація для дітей старшого дошкільного віку.

Мета: Виховувати почуття любові до рідного краю, до місця де народився і живеш, бажання берегти та захищати рідну домівку. Розвивати і дітей творчу уяву, вчити фантазувати, виявляти свою індивідуальність, самостійність. Сприяти творчим проявам дітей у театралізованій діяльності. Стимулювати дитячу творчість та своєрідність відтворення ігрових образів, сприяти свободі рухів. Підтримувати віру в успішне виконання своєї ролі.

Ведуча:

Різні в світі є країни,
Різні люди є на світі,
Різні гори, полонини,
Різні трави, різні квіти.
Різні в світі є країни,
Є і гарні і багаті,
Та найкращі в Україні,
Бо найкраще в рідній хаті.
Ну, а зараз буде казка.
Приготуйтеся, будь ласка,
Як маленьке зайченятко
У лісі шукало хатку.

З хатки вибігає Зайченя, бігає, грається під веселу музику. З хатки виходить Мама-Зайчиха.

Мама- Зайчиха:

Мій Зайчик, мій ріднесенький,
Який ти став худесенький,
Ось на, з'їж голубців...

Зайченя: Не хочу!

Мама - Зайчиха: З сметаною млинців...

Зайченя: Не хочу!

Мама - Зайчиха: Вареничків зварила...

Зайченя: Не хочу!

Мама - Зайчиха: Салатик покрошила...

Зайченя: Не хочу!

Мама – Зайчиха: Ось, спробуй пампушки...

Зайченя: Не хочу!

Мама – Зайчиха: Із маком пиріжки...

Зайченя: Не хочу!

Мама – Зайчиха:

Що, Зайчатко, будеш пити

Зайченя: Пепсі, рідна ненько!

Мама – Зайчиха: Що, зайчатко, будеш їсти?

Зайченя: Жуйку солоденьку!

Мама – Зайчиха:

Моє любе, Зайченятко!

Йди сюди, тут наша хатка

На травичку ти лягай,

І до ранку спочивай!

Мати укладає Зайченя спати, співає колискову, заходить у хатку. Зайченя крутиться, потім встає.

Зайченя:

Під кущем не хочу спати,

Теж мені – найкраща хата!

В ліс гуляти я піду,

Кращу хатку там найду!

Зайченя бере торбинку на паличці, їде по лісу пі веселу музику. Назустріч йому виходить Їжачок.

Ведуча:

Пішов собі Зайченя до лісу, шукати найкращу хатку, а назустріч йому Їжачок йде.

Зайченя:

Їжачку, мій друже-брате!

Я ішов тебе шукати.

Втік я от своєї мами,

Хочу жити з їжаками!

Їжачок:

З їжаками хочеш жити?

Вчися так, як ми робити:

Ось, грибочок ти найдеш,

То на спинку настрикнеш.

В нірку швидше заліжай!

Зайченя:

Ні, не хочу, постривай!

Замала твоя нора,

Тож навряд чи влізу я.

В ній не житиму, я знаю,

Піду кращу пошукаю!

Зайченя йде геть.

Їжачок збирає грибки і теж зникає.

Ведуча:

Йде Зайченя по лісу, бачить, Білочка стрибає, собі горшки збирає. Підійшов Зайченя до Білочки, а вона йому й каже.

Білочка:

Тут на дубі, у дуплі

Є горішки та гриби.

Я сама їх назбирала,

Щоб узимку їжу мала.

Зайченя:

Гарно, Білочка, живеш!
Ти до себе не приймеш?

Білочка:

Можу я тебе прийняти
У свою дубову хату.
Тепло, затишно в дуплі,
Тай безпечно нагорі.
На дубок скоріш стрибай,
Та в хатинку залізай!

Зайчєня підстрибує кілька разів біля дерева, але безуспішно.

Зайчєня:

Я в дупло не попаду,
Бо із дерева впаду.
Будьмо, Білочко, дружити,
Та не зможемо разом жити!

Звірята розходяться. Зайчєня крокує далі.

Ведуча:

Пішов Зайчєня далі, та привела його тропа до болота. А у болоті жило мале-
ньке Жабєня.

Зайчик:

Добрий вечір, Жабєнятко!
Запроси мені до хатки.
Втік я від своєї мами,
І хотів би жити з вами.

Жабєня:

Жабєнята всі слухняні,
Завжди слухаються мами.
Любимо комах ловити.
Якщо хочеш з нами жити,
У болото залізай,

Та комах скоріш хапай!

Зайченя пробує лапкою воду, стрибає по бережку.

Зайченя:

Не полізу я в болото,

Не для мене ця робота.

Зайченя прямує по стежці додому, з хатки виходить Мама-Зайчиха.

Зайченя:

Я не хочу більше пустувати,

Буду мамі я допомогати.

Мамо, ти простиш своє Зайчатко?

Мама - Зайчиха:

Не хвилюйся, любий, все в порядку!

Ти багато походив,

Та все добре зрозумів.

Спить їжачок у теплій норі,

Білочці затишно буде в дуплі.

Кожний господар житло поважає,

Рідну хатинку завжди захищає.

Ведуча:

Мораль цієї казки ось така:

У кожного краща хатинка – своя!

А в серці назавжди єдина країна,

Могутня й квітуча – твоя Україна!

«Зайчикова хатка»

Казка-драматизація для дітей старшого дошкільного віку

з використання театру «живої долоньки»

Мета: Виховувати почуття любові до рідного краю, до місця де народився і живеш, бажання берегти та захищати рідну домівку. Розвивати і дітей творчу уяву, вчити фантазувати, виявляти свою індивідуальність, самостійність. Сприяти творчим проявам дітей у театралізованій діяльності. Стимулювати дитячу творчість та своєрідність відтворення ігрових образів, сприяти свободі рухів. Підтримувати віру в успішне виконання своєї ролі.

Дівчинка-казкарка:

Оселились біля річки
Сірий зайчик та лисичка.
Зайчик — в хатці луб'яній,
А лисичка — в крижаній:
Ось постукала в віконця
Тепла сонячна весна,
І розтанула на сонці
Біла хатка крижана.

На сцені з'являється Лисичка. Ходить біля хатки, озирається.

Лисичка:

Що ж мені тепер робити,
Де ж тепер я маю жити?
(озирається навколо)
Ой, яка чистенька хатка!
Знаю: тут живе Зайчатко.
Зараз зайця прожену,
Влізу в хатку луб'яну!
Де вже зайчику малому
Суперечить хижаку!

Лисичка заходить в хатку. На сцену вистрибує Зайчик, біля хатинки зупиняється.

Зайчик:

Біг я швидко через річку
Бачу, тут сліди Лисички?
Мабуть, це вона в хатинці,
Вже дрімає на перинці...
Ось постукаю в дверцята: *(стукає)*
Це моя, Лисичко, хата!

Лисичка:

От як скочу, як підскочу, —
Полетить від тебе клоччя,
На шматочки роздеру,
Ще й на порох розітру!

Зайчатко плаче. Звучить музика, на сцену виходить Ведмідь, прямує до Зайчика.

Ведмідь:

Чом заплакане Зайчатко?
Хто в твою забрався хатку?

Зайчик:

Це лисичка схитрувала
І мою оселю вкрала.
Що мені тепер робити?
Де я буду взимку жити?

Ведмідь:

Не журись, не плач, Зайчатко.
Проженем Лисичку з хатки.
Гей, злодійко, прокидайся.
Геть з хатинки забирайся!

(Ведмідь стукає у двері).

Лисичка:

От як скочу, як підскочу, —
Полетить від тебе клоччя,
На шматочки роздеру,
Ще й на порох розітру!

Ведмідь тікає за куліси.

Дівчинка-казкарка:

І Ведмідь наш так злякався,
Що в кущах він заховався.
Плакав Зайчик, заходився,
Раптом песик тут з'явився.

Собачка:

Чом заплакане Зайчатко?
Хто в твою забрався хатку?

Зайчик:

Це лисичка схитрувала
І мою оселю вкрала.
Що мені тепер робити?
Де я буду взимку жити?

Собачка:

Не журись, не плач, Зайчатко.
Проженем Лисичку з хатки.
Гей, злодійко, прокидайся.
Геть з хатинки забирайся!
(Ведмідь стукає у двері).

Лисичка:

От як скочу, як підскочу, —
Полетить від тебе клоччя,

На шматочки роздеру,
Ще й на порох розітру!
Собачка убігає за куліси. Зайчик видає, що плаче.

Дівчинка-казкарка:

Плаче Зайчик, аж ридає,
Лапкою сльози витирає.
А назустріч дивний птах,
Півник – шпори на ногах!

Півник:

Чом заплакане Зайчатко?
Хто в твою забрався хатку?

Зайчик:

Це лисичка схитрувала
І мою оселю вкрала.
Що мені тепер робити?
Де я буду взимку жити?

Півник:

Не журись, не плач, Зайчатко.
Проженем Лисичку з хатки.
(підходять разом до хатинки)
Годі спать — ку-ку-рі-ку! —
На чужім пуховику!

Лисичка:

От як скочу, як підскочу, —
Полетить від тебе клоччя,
На шматочки роздеру,
Ще й на порох розітру!

Півник:

Відкидай лиса завори,
Бачиш: півник-молодець,

Гострий дзьоб, сталеві шпори
Ще й червоний гребінець.
Не дратуй мене, мала,
Забирайся поки ціла!

Лиса: *(вибігає з хатки)*

Що ви, що ви... Не лякайте!
Я хороша, я не зла!
Я з зайчатком не сварилась,
По-сусідському жила!..

Лисиця швидко убігає за куліси.

Дівчинка-казкарка:

Ну а Півник і Зайчатко
Поспішили разом в хатку.
Й дружно там удвох живуть
І довкілля бережуть
Й наказують усім:
Бережіть свій рідний дім!

**Конспекти музичних занять з використанням
музично-ігрової діяльності.**

«Стежинками рідного міста»

Конспект тематичного музичного заняття для дітей старшого дошкільного віку з використанням музично-дидактичних та музичних рухливих ігор.

Мета: формування основ патріотизму та національної самосвідомості; розвиток комунікативних здібностей дітей засобами музично-ігрової діяльності;

Програмові завдання:

Освітні: формувати у дітей знання та уявлення про Батьківщину як найдорожчу і найріднішу землю; дати уявлення про те, що місто Харків – це частина України; формувати у дітей уміння застосовувати в грі отримані раніше знання про навколишнє життя, творчо розвивати сюжет гри; формувати почуття музичного ритму, вміння разом грати в ансамблі за показом «диригента».

Розвивальні: закріплювати уявлення дітей про театр; виховувати культуру поведінки в громадських місцях; розвивати музичний слух та почуття ритму за допомогою спільної гри у дитячому оркестрі.

Виховні: продовжувати виховувати у дітей патріотичні почуття до Батьківщини – України; любов до рідного міста та почуття гордості, бажання більше про нього знати; уміння бачити прекрасне, пишатися ним; розвивати комунікативні навички дітей під час ігрової діяльності, бажання спілкуватися між собою.

Попередня робота:

музичного керівника: виготовлення презентації «Харків – наше рідне місто»; «Парк Горького восени» та «Харків театральний»; ознайомлення дітей з музичними вправами «Проспівай своє ім'я» та «Де були? Що бачили?»; виготовлення паперових ноток-вражень та нотного стану для «мелодії мандрів»;

*Матеріал:*Проектор з екраном, магнітофон; м'яч, парасолька, інструменти дитячого оркестру: бубни, маракаси, дзвіночки, трикутник, тарілки, металофон; паперові різнокольорові нотки-враження та нотний стан на великому ватмані для «мелодій мандрівки».

Хід заняття:

Під веселу музику діти заходять до зали, сідають на позначені місця.

Музичний керівник:

- Добрий день, малята. Подивиться як багато гостей до нас сьогодні завітало.

Тож давайте будьмо чемними та ввічливими та привітаймося с гостями:

Добрий день вам, діти! - Добрий день!

Вас вітаю я, дівчата! – Добрий день!

Вас вітаю я, хлоп'ята! – Добрий день!

Буду я скоріш вітати всіх, хто любить поспівати! – Добрий день!

Всіх, хто любить танцювати! – Добрий день!

Вам бажаю я наснаги и на заняттях уваги!

Музичний керівник:

У кожної людини є місце, де їй по-особливому добре, тепло і затишно. Це місце, де вона народилася і живе, це її Батьківщина. Як називається наша Батьківщина? *(Діти відповідають - Україна).*

Дівчина:

Хоч мала я, невелика, але добре знаю.

Що край рідний – Україна. Я його кохаю!

Ми малі та всі ми друзі і одна родина,

А найбільша наша мати – рідна Україна.

Дитина:

Весело сонечко на небі сяє,

Дзвінко співають птахи у гаю,

Жити нам гарно у рідному краю.

Усі діти (разом).

Любимо ми Україну свою!

Діти співають пісню «Добрий день, матусю Україно!»

Вихователь:

Та серед багатьох міст України є одне місто особливе, найдорожче для нас усіх. Що це за місто, діти? (*Діти відповідають – Харків*) Діти, а хто з вас знає вірш про місто Харків?

Хлопчик:

Кажуть всі, що Харків –
то чудове місто,
то найкраще місто
знають геть усі.
Він для мене перший
бо я тут родився
І тому мій Харків
у серці назавжди.

Вихователь: Діти, давайте подивимось, чому саме Харків вважають одним із красивіших міст України.

Діти сідають на міста. Презентація «Харків – наше рідне місто».

- Наше місто багатонаселене, тому що в ньому мешкають понад півтора мільйона жителів.
- Наше місто толерантне, тому що в ньому проживають люди різних національностей.
- Наше місто гостинне, тому що в ньому гостям завжди раді, до них ставляться привітно.
- Наше місто квітуче і зелене, тому що в ньому є багато квітників, парків, скверів, алей, зелених насаджень.
- Наше місто промислове, тому що в ньому працює багато заводів та фабрик.
- Наше місто — культурний центр, тому що в ньому є театри, кінотеатри, бібліотеки, концертні зали, цирк.

- Наше місто студентське, тому що в ньому є багато інститутів, університетів, у яких навчаються студенти.
- Наше місто величне, тому що в ньому є високі будівлі, храми, пам'ятники видатним людям..
- Наше місто спортивне, тому що в ньому багато людей, які займаються спортом, багато стадіонів, басейнів.
- Наше місто чисте, тому що ми дбаємо про чистоту його вулиць, парків, майданів).
- Наше місто — найкраще, тому що воно для нас рідне, це наша мала батьківщина, рідний край.

Вихователь: А найбільший скарб нашого міста – це люди, які в ньому мешкають. Діти, давайте і ми покажемо, які ми буваємо чемні та дружні.

Вправа «Проспівай своє ім'я»

Діти стоять у колі. Під веселу музику діти передають по колу м'яч, коли музика зупиняється, то дитина з м'ячем у руках голосно співає своє ім'я. Діти разом повторюють почуте ім'я.

Вихователь: Один одного привітали і разом пісню заспівали.

Діти виконують пісню «Дружать сонце і земля»

Музичний керівник: Діти, а зараз я пропоную вам пофантазувати, куди би з вами помандрували стежинками рідного міста.

Вокальна гра-імпровізація «Де були? Що бачили?»

Музичний керівник: Так, у Харкові багато чудових парків, скверів та садів. І, мабуть, найкращий з них - це парк імені Горького. Давайте разом подивимось, який він чудовий восени.

Слайд-презентація «Парк Горького»

Музичний керівник: Діти, а ви знаєте, що по парку катає діток іграшковий потяг. Чи не бажаєте і ви на ньому покататись?

Музична рухлива гра «Потяг» (із зупинками)

Музичний керівник: Добре діти, ми з вами погуляли по парку. А зараз, сідайте на свої місця, бо у мене для вас черговий сюрприз. Я запрошую вас відвідати ляльковий театр.

Слайд-презентація «Харків театральний»

Гра-драматизація «Рукавичка» з використанням театру бі-ба-бо

(ролі грають діти, інші діти – глядачі)

Музичний керівник: Діти, чи вам сподобалась вистава. Подякуємо оплесками нашим маленьким акторам. А на нас чекає філармонія – це особлива місце, де мешкають музичні інструменти. А скажіть мені діти, як ми туди дістанемось? Може попливемо на пароплаві? *(Ні)* Може полетімо на літаку? *(Ні)* А як?

Діти відповідають – підемо пішки!

Вихователь: А як що раптом піде дощик?

Діти: Ми сховаємось під парасольку.

Вихователь: Але ж парасолька одна, а нас багато?

Діти: А ми станемо купкою і усім вистачить місця.

Музична гра «Прогулянка та дощик»

Під веселу музику діти рухаються по залі один за одним, не переганяючи, спочатку маршовою ходьбою, потім легким бігом на носочках и наприкінці підстрибуванням. На зміну частин музики діти ховаються разом під парасольку, не виштовхуючи один одного.

Музичний керівник:

Діти вас вітає філармонія. Тут панує музика. І ми з вами станемо справжніми музикантами.

Вправа-гра «Оркестр»

1. Діти уявляють, що грають на музичних інструментах. І показують це за допомогою пальчиків, долоньок та рук. Для кожного інструменту свій особливий жест.

2. Діти отримують музичні інструменти та грають за показом дорослого, який використовує для диригування ті самі жести.

3. Музичний керівник обирає дитину, яка виступає в ролі диригента, та керує оркестром за допомогою жестів-підказок.

Музичний керівник: Діти наша прогулянка добігла кінця. І щоб наші враження залишилися з нами назавжди я пропоную вам зробити «мелодію нашої мандрівки».

Комунікативна вправа «Мелодія мандрівки»

Кожна дитина отримує нотку, розповідає що саме їй запам'яталось, та прикріплює нотку та нотний стан у будь-якому місці за власним вибором. Після проведення вправи музичний керівник грає мелодію на фортепіано.

Наприкінці діти прощаються та повертаються до групи.

«В ігри малюки грають залюбки»

Конспект підсумкового музичного заняття для дітей старшого дошкільного віку з використанням народних музичних ігор.

Мета: Привернути увагу дітей до народних ігор, як зникаючого виду малих фольклорних жанрів. Збагатити ігровий досвід дітей іграми попередніх поколінь. Спонукає до самостійної пошукової роботи, сприяти у здобутті комунікативних навичок, вміння працювати в групах, виконувати ігрові ролі. Розвивати вміння творчо інтерпретувати гру, пристосовувати її до сьогодення. Виховувати любов до рідного краю, повагу до українського народу, народних звичаїв, обрядів, ігор.

Матеріал: віночок (для гри «Подольночка»), торбинка (для гри «Котилася торба»), різнокольорові стрічки (для танцю).

Персонажі: Сонечко (дорослий), Кіт Опанас (хлопчик старшої групи)

Хід розваги.

Під веселу музику діти заходять до зали, стають півколом.

Ведуча:

У садочку знову свято,
Чути музику і сміх,
На веселім святі нині
Ми вітаємо усіх!
Добрий день вам, добрі люди
Хай між вами радість буде
Щастя хай живе в родині
Та для всіх на Україні!

Дівчина:

Дітвора ми українська, хлопці та дівчата.
Хоч на зріст ми ще маленькі та душа завзята!

Хлопчик:

Бо козацького ми роду, славних предків діти.
В дитсадку ми всі вчимося рідний край любити.

Дівчина:

Ми малі та всі ми друзі і одна родина,
А найбільша наша мати – рідна Україна.

Ведуча:

Розійдися ширше коло
Діти будуть танцювати,
Грай музико, веселіш
Наші ніженьки потіш!

Виконується український танок.

Ведуча:

А зараз, діти, закличку разом заспіваймо, Сонечко погукаймо!

Усі співають закличку:

Вийди, вийди, сонечко,
На дідове полечко,
На бабине зіллячко,
На наше подвір'ячко.
Тут маленькі квіточки,
Тут щасливі діточки,
Разом вони граються,
Тебе дожидаються.

Під лагідну музику до зали заходить Сонечко.

Сонечко:

Я – Сонечко тепле, привітне, ясне,
І завжди я з тими, хто любить мене.

Ведуча:

Добрий день, Сонечко,
Як ми раді тебе бачити.
Ти на небі високо сяєш, скрізь усе бачиш.
Розкажи нам будь ласка, яка країна найгарніша?

Сонечко:

На землі великій
Є одна країна:
Гарна, неповторна,
Красна, як калина.
І живуть тут люди
Добрі, працьовиті
І скажу до речі,
Ще й талановиті.
Землю засівають
І пісні співають,
На бандурі грають
І вірші складають
Про ліси і гори,
І про синє море,
Про людей і квіти...
То скажіть же, діти,
Що це за країна?

Всі: Наша Україна!

Ведуча: Сонечко, сонечко, а пограй з нами у «Подольночку».

Сонечко: З радістю!

Виконується гра-хоровод «Подольночка».

Сонечко:

Дякую вам, малята, за веселу гру.
Та мені час поспішати,
Бо роботи ще багато.
До побачення! Щастя вам всім.

Сонечко виходить із зали.

Ведуча: Колись давно були такі часи, коли батьки працювали цілий день влітку в полі. А їх діточки приносили поїсти дітям у торбинках. Коли діти поверталися додому, вони збиралися разом, щоби трохи погратися. А грали вони

передаючи торбинку по колу один одному і при цьому співали пісеньку «Котилася торба». А давайте і ми разом цю пісеньку заспіваємо

Котилася торба

З високого горба

А в тій торбі

Хліб-паляниця,

Кому доведеться,

Тому й веселиться.

Діти стають у коло, грають у гру «Котилася торба».

Після гри лунає весела музика, до зали заходить кіт Опанас.

Котик Опанас:

Няу! Няу! Всім привіт!

Я – пухнастий сирий кіт.

Я оце мишей ловив

І почув веселий спів.

Тай прийшов сюди на свято –

Щоб вам пісню заспівати

Я гостей усіх вітаю,

Ще й здоров'ячка бажаю!

Ведуча: Спасибі тобі, котику за добрі слова. А може ти нам пісеньку заспіваєш?

Котик Опанас: Заспіваю! Слухайте! Няу-няу-няу!

Ведуча: Годі, годі, не нявчи!

Краще, котик, помовчи.

Не великий ти артист.

То до чого маєш хист?

Котик :

Ну, не вмію я співати,

А на мишок можу полювати!

Ведуча: (зав'язує котику очі)

Ой, ти кіт Опанас,
Не спіймаєш нас ні раз,
Тож лови нас без зупину
не знімаючи хустину.

Проводиться гра «Панас».

Ведуча:

Ну що, котик, зажурився,
Що без мишки залишився?
Годі, годі не сумуй,
На сметанки поласуй.

Котик каже: «Дякую!», та виходить із зали.

Дитина:

Дуже просять чоботи-чоботята
Затанцюйте хлопчики та дівчата,
Хай притупне весело каблучок.
Ми для вас станцюємо гопачок.

Виконується танок «Чоботята».

Після танка усі діти стають на півколом.

Ведуча:

Молодці, діти, добре ви знаєтесь на народних іграх!
З вами так весело і цікаво! А усім гостях я хочу побажати:
Хай щастя нещастя у дім не пускає,
Хай скаже йому, що вас вдома немає,
Хай радість, любов будуть завжди повік,
Бажаємо здоров'я на многа вам літ.
На цьому наше свято закінчується.
До нових зустріч!

Музичні казки-шумілки для дитячого оркестру

«Як мишеня маму не послухав»

Конспект фрагменту музичного заняття для дітей старшого дошкільного віку з використанням технології казка-шумелка для музичного оркестру.

Мета: Продовжувати знайомство з музичними інструментами, підвищувати рівень прийомів звуковидобування. Створення умов для розкріпачення дітей, бажання імпровізувати, виявляти творчі здібності. Формувати правила безпечної поведінки дітей у соціумі. Розвивати творчу уяву дітей, перетворюючи разом з ними непридатний матеріал на саморобні музичні інструменти.

Використовувані музичні інструменти і матеріали: металофон, трикутник, тріскачка, папір або паперовий пакет, металеві ложки, кришки від каструль, пластмасова частина «кіндера» із піском.

Попередня робота: бесіда про правила безпечної поведінки, розглядання необхідних для озвучування матеріалів. Дати можливість доторкнутися, пограти, пошуршати і т.п. По ходу освоєння дітьми прийомів звуковидобування запропонувати відповісти на питання: «На що схожий звук інструменту?», «Хто так може говорити?», «Швидко чи повільно, голосно або тихо потрібно грати?», «Знайди героя голос» і т.п .

Текст	Музичні та саморобні музичні інструменти
Літо в лісі було в самому розпалі. Дув тихий вітерець, дзижчали бджоли, їжачки шаруділи в кущах, тріщали сороки. Раптом з нірки вилізло маленьке мишеня, подивитися, що ж цікавого є на світі ...	тихо подути пальчиком водимо по повітрю, ж-ж-ж ... шарудить папером трещетка піщім «пі-пі-пі» ...

<p>Хоча Мама - миша суворо заборонила йому ви- ходити, адже мишеня було зовсім ще мале!</p> <p>Ступив мишеня раз! - не страшно, Ступив два! - не страшно...</p> <p>І побігло мишеня на превеликий квітці, щоб його понюхати!</p> <p>Тут звідки не візьмись, налетів вітер, закапали перші краплі дощу, загуркотів грім, і почалася сильна злива!</p> <p>Мишеня сховався під великим квіткою і запла- кав він дуже хотів до мами!</p> <p>На щастя дощ швидко перестав, вітер стих, знову виглянуло сонечко, задзижчали бджоли, заскрекотали сороки.</p> <p>Маленький неслухняний мишеня виглянув з-під великої квітки і на ніс йому впала велика крапля!</p> <p>Мишеня від страху що є сили помчав до норки та швидко в неї прошмигнув!</p> <p>Треба маму слухатися і далеко не тікати!</p>	<p>«кіндер» з піском</p> <p>«кіндер» піском, пищімо «пі-пі-пі» дуємо сильно металофон (повільно) кришки від каструль, ложк металофон (швидко) трикутник</p> <p>металофон (поступово спо вільнювати удари) подути тихо металофон («глісандо») пальчиком водимо по повіт рю «ж-ж-ж ...» трещітка</p> <p>трикутник</p> <p>«кіндер» піском, пищімо «пі-пі-пі»</p> <p>всі учасники хором</p>
--	---

«Жабенятко»

Конспект фрагменту музичного заняття для дітей старшого дошкільного віку з використанням технології казка-шумелка для музичного оркестру.

Мета: Створення умов для розкріпачення дітей, бажання імпровізувати, виявляти творчі здібності. Продовжувати знайомство з музичними інструментами, підвищувати рівень прийомів звуковидобування. Розвивати творчу уяву дітей, перетворюючи разом з ними непридатний матеріал на саморобні музичні інструменти. Формувати правила безпечної поведінки дітей у соціумі.

Використовувані музичні інструменти і матеріали: металофон, дерев'яні палички, пляшка з водою, бубон, ксилофон.

Попередня робота: засвоєння прийомів звуковидобування та звукоподражання, добір музичних інструментів відповідно до персонажів казки.

Текст	Музичні та саморобні музичні інструменти
Жило-було в маленькому ставку маленьке жабенятко Над ставом літали маленькі комарики Вдень жабенятко ловило комариків. А вночі плавав у ставку Одного разу жабенятко промовило: - Я хочу ловити великих комарів! І застрибало по травичці Йшла на зустріч корова. Жабеня її і питає: Ти знаєш де живуть великі комарі? Нічого не сказала корова, і жабенятко пострибало далі. Бігла на зустріч конячка. Жабеня її і запи-	<i>промовляємо «ква-ква».</i> <i>промовляємо «з-з-з» тоненьким голосом. промовляємо «ам-ам»)</i> <i>пляшечка з водою.</i> <i>вдаряємо бубном промовляємо «му».</i> <i>вдаряємо бубном</i> <i>клацаємо язичком</i>

<p>тує: - Ти знаєш де живуть великі комарі?</p> <p>Нічого не сказала конячка і жабенятко пострибало далі.</p> <p>Дострибало жабенятко до великого ставка, де літали великі комарі І тільки воно хотіло зловити комара, як раптом почуло гучний тріск</p> <p>На березі стояв великий лелека і стукав довгим гострим дзьобом Злякалося маленьке жабенятко і пострибало назад у свій маленький ставок</p>	<p><i>вдаряємо бубном</i></p> <p><i>промовляємо «з-з-з» більш низьким голосом.</i></p> <p><i>проводимо паличкою по ксилофону.</i></p> <p><i>проводимо паличкою по ксилофону</i></p> <p><i>вдаряємо бубном</i></p>
--	---

Методика обстеження музичних здібностей

Автори: І. Груздова, Л. Комісарова, О. Радинова

Фахове літературне джерело: Романюк І.А. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі. Збірник методичних матеріалів. — Тернопіль: Мандрівець, 2009.

Емоційна чуйність

1 бал - у дитини відсутній інтерес до музики і емоційно-оцінювальне ставлення до неї. Розповідь не співвідноситься з музикою. Надаються всі види допомоги.

2 бали - у дитини є емоційне ставлення до музики; може охарактеризувати музику після словесної допомоги з опорою на немuzичні компоненти (наочність, моторні дії). Після прослуховування твору може показати на ілюстрацію, відповідну змісту твору і розповісти та через рухи показати характер музики.

3 бали - у дитини емоційно-оцінювальне ставлення до музики, характеризує музику після словесної допомоги дорослого.

4 бали - дитині пропонується відповісти на питання: що їй більше подобається: співати, танцювати, грати на металофоні чи слухати музику? Чому? Пропонується дитині розповісти, про що композитор розповів в музиці після прослуховування двох контрастних незнайомих творів, даючи назви. Розповідь дитини повинна ґрунтуватися на особливостях музичного твору, співвідноситися із засобами музичної виразності.

Тембровий слух

1 бал - дитина часто не розрізняє темброві властивості музичних інструментів.

2 бали - дитина розрізняє темброві властивості музичних інструментів після надання моторної допомоги педагога.

3 бали - дитина добре розрізняє темброві властивості музичних інструментів після надання словесної допомоги педагога.

4 бали - дитина відмінно розрізняє темброві властивості музичних інструментів. Показує, називає музичні інструменти, співвідносить звучання інструменту з його зовнішнім виглядом і називає його.

Динамічний слух

1 бал - дитина не розрізняє правильно динамічні відносини музичних звуків.

2 бали - дитина розрізняє динамічні відносини музичних звуків після надання словесної і моторної допомоги педагога.

3 бали - дитина добре розрізняє динамічні відносини музичних звуків.

4 бали - дитина відмінно розрізняє динамічні відносини музичних звуків. Дитині показують акордеони (посібники) і пояснюють (з показом), що кожен акордеон звучить по-різному. «Послухай і скажи, який акордеон звучить?»

Звуковисотний слух

1 бал - дитина розрізняє зі значними помилками зазначені виразні відносини музичних звуків.

2 бали - дитина розрізняє зазначені виразні відносини музичних звуків після словесної допомоги з опорою на рухову активність. Дитині пропонується посадити птаха маму на нижню сходинку музичної драбинки, зіграти на ній і послухати, як вона звучить; потім пропонують пташенят посадити на верхню сходинку, зіграти на ній і послухати, який високий голос у пташенят. Потім завдання повторюється. Послідовність звуків та ж.

3 бали - дитина добре розрізняє зазначені виразні відносини музичних звуків.

4 бали - дитина відмінно розрізняє виразні особливості музичних звуків. Дорослий показує пташку і пташенят, садить на відповідні гілки низько і високо і одночасно знайомить зі звучанням їх голосів. Потім дитині пропонується відвернутися, послухати і сказати: чий голос звучав? Звуки пропонується в послідовності: високий, низький, високий.

Музичне мислення

1 бал - *репродуктивне*: дитина не визначає жанрову характеристику музичного твору. *Продуктивне*: дитина відмовляється скласти або робить лише деякі спроби.

2 бали - *репродуктивне*: дитина часто не визначає жанрову характеристику музичного твору, ніж визначає. *Продуктивне*: дитина складає і виконує пісню (танець або марш) після надання йому моторної допомоги.

3 бали - *репродуктивне*: дитині дається словесна допомога у вигляді навідних запитань. *Продуктивне*: дитина складає або виконує пісню (танець, марш) після словесної допомоги дорослого.

4 бали - *репродуктивне*: дитина швидко і правильно визначає жанр музичного твору і емоційно розповідає про його загальний характер, або показує твір через рух (під музику). *Продуктивне*: дитина вільно пише і виконує оригінальну пісню або танець. Пісню може виконати на металофоні.

Відчуття ритму

1 бал - дитина розрізняє зі значними помилками зазначені вище виразні ритмічні відносини музичних звуків.

2 бали - дитина розрізняє виразні ритмічні відносини музичних звуків після надання не тільки словесної, але і моторної допомоги.

3 бали - дитина добре розрізняє ритмічні відносини музичних звуків після словесної допомоги дорослого у вигляді образної характеристики музично-ритмічних прийомів.

4 бали - дитина відмінно розрізняє ритмічні відносини в наступних прикладах. Дитині пояснюють, що в гості прийшли іграшки і кожен з гостей любить свою музику. Пред'являються музичні приклади, пояснюється, якому гостеві вони відповідають. Потім дитині кажуть: «Слухай уважно: я буду зараз плескати так, як звучала музика, а ти повинна відгадати, для якої іграшки плескаю».

Музична пам'ять

1 бал - дитина не може правильно відтворити мелодію.

2 бали - дитина правильно відтворює пісню або мелодію, після надання їй моторної допомоги. Дитині пропонується проспівати разом з дорослим 2-4 такти пісні, потім програється мелодія на фортепіано.

3 бали - дитина правильно відтворює пісню або мелодію, після елементарної словесної допомоги.

4 бали - дитина самостійно швидко і правильно відтворює незнайому мелодію. Пропонується прослухати 2-4 такти незнайомої пісні. Спочатку пісня проспівується, потім мелодія програється на фортепіано, потім пропонується проспівати пісню зі словами або тільки мелодію (за бажанням дитини).

Діагностика соціальної готовності - анкета профілю соціальної зрілості,

Автор: Авер'янов Володимир Павлович, Козленко Аліна Миколаївна, професор Лисянська Таїсія Миколаївна

Фахове літературне джерело: Авер'янов Володимир Павлович, Козленко Аліна Миколаївна, професор Лисянська Таїсія Миколаївна Навчально-методичний посібник (збірник) «Діагностика готовності дітей до школи»

Мета: Діагностика розвитку соціальних якостей дитини

Обладнання. питання анкети.

Інструкція:

Шановні дорослі! Оцініть, будь ласка, рівень розвитку соціальних якостей дитини з метою визначення успішності їх розвитку за наступною схемою:

+ 2 - яскраво виражена позитивна риса

+ 1 - часто проявляється як позитивна риса

0 - не проявляє себе активно ні з позитивного, ні з негативного боку

- 1 - іноді проявляє себе негативно

- 2 - яскраво виражена негативна риса

Прізвище, ім'я, вік дитини _____

Ствердження	+2	+1	0	-1	-2	Ствердження
Легко входить у контакт із дорослим						Уникає контакту із дорослим
Відгукується на прохання дорослих						Не реагує на прохання дорослих
З радістю діє спільно із дорослими						Не любить діяти спільно з дорослими
Успішно діє під керівництвом дорослого						Не вміє діяти під керівництвом дорослого
Легко приймає допомогу дорослого						Не приймає допомогу дорослого
Часто взаємодіє з однолітками						Уникає взаємодії з однолітками
Легко встановлює дружні стосунки з однолітками						Важко встановлює дружні стосунки з однолітками
Успішно діє в колективній грі						Не приймає участі в колективній грі
Виявляє якості лідера						Воліє підкорятися

Добре відчуває себе у великій групі дітей					Не любить великі групи дітей
Спокійно спостерігає за діями інших дітей					Заважає діям інших дітей
Уміє зацікавити в чомусь інших дітей					Не вміє зацікавити інших
Бере активну участь у іграх і справах інших					Не бере участі в іграх, що пропонуються
Успішно розв'язує конфлікти з однолітками					Не вміє розв'язувати конфлікти з однолітками
Добре діє самостійно					Не вміє діяти самостійно
Може себе розважити					Не може себе розважити
Уміє стримувати себе, контролювати свою поведінку					Не вміє стримувати себе, контролювати свою поведінку
Здатна жертвувати своїми інтересами заради інших					Дитина орієнтована тільки на свої інтереси
Не шкодить рослинам, тваринам, книгам, іграшкам					Часто шкодить рослинам, тваринам, книгам, іграшкам
Добре знає і виконує розпорядок дня в дитячому садку (вдома)					Не знає і не виконує розпорядок дня в дитячому садку (вдома)
Визнає правила, встановлені у групі					Не визнає правила, встановлені у групі

Модель використання музично-ігрової діяльності в контексті соціалізації дитини старшого дошкільного віку

Базується на визначенні критеріїв рівня соціальної зрілості дітей: високий, середній, низький.

Діти старшого дошкільного віку, які характеризуються **високим рівнем** соціальної зрілості, мають бажання вступати у спілкування, взаємодіяти протягом тривалого часу. Вони вміють будувати безконфліктні взаємини з однолітками. У таких дітей сформовані навички співпраці, колективізму. Вони легко входять у контакт із дорослими, дотримуються норм і правил поведінки, мають адекватні самооцінку й реакцію на успіхи та невдачі, орієнтуються на зміст навчальної діяльності.

Діти із **середнім рівнем** соціальної зрілості недостатньо ініціативні у спілкуванні, під час взаємодії з однолітками й дорослими; не вміють залагоджувати конфлікти. Вони знають норми і правила поведінки, але не завжди їх дотримуються, мають завищену самооцінку, їхній рівень домагань вищий, ніж реальні можливості. Такі діти орієнтовані на зовнішні атрибути навчальної діяльності та шкільного життя.

Діти з **низьким рівнем** соціальної зрілості майже не вміють взаємодіяти з однолітками та дорослими. Вони безініціативні та неактивні у спілкуванні. Під час взаємодії з однолітками проявляють байдужість або, навпаки, конфліктність та агресивність. Часто орієнтуються на неправильні, негативні способи поведінки. Мають неадекватну самооцінку, орієнтовані на позашкільні види діяльності й умови життя.

Для того щоб особистість дитини розвивалася гармонійно, соціальний розвиток дітей має спиратися на цілісну педагогічну систему. Вагому роль у цьому процесі відіграє колективна музична гра - особливий вид творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку.

Головною умовою ефективності колективної творчої ігрової діяльності є правильне та цілеспрямоване керівництво з боку педагога на всіх етапах гри, зокрема:

- створення ситуацій, що спонукатимуть дітей до взаємодопомоги, співпраці;
- урахування індивідуальних особливостей, рівнів сформованості соціальної зрілості дітей;
- забезпечення успіху дітей у спільній ігровій діяльності;
- сприяння творчому характеру ігрової діяльності дітей;
- забезпечення єдності формування знань, почуттів та поведінки дітей.

Критерії	Показники	Музична гра	Використання
Розвиток соціальних взаємин	Взаємодія з однокласниками	Народна гра «Летіла зозуля»	На музичному занятті та під час розваг.
		Музично-дидактична гра «Відлуння»	На музичному занятті
		Музично-дидактична гра «Сніговий ком»	На музичному занятті та під час розваг.
		Музично-ігрова вправа «Хто це може бути?»	На музичному занятті
	Взаємодія з дорослими	Музична рухлива гра «Як живеш?»	На музичному занятті та під час розваг.
		Музична гра «Про матусю розкажи»	Під час весняних свят та музичних розваг
		Музично-дидактична гра «Які почуття передає музика?»	На музичному занятті
Розвиток ставлення до самого себе	Адекватна самооцінка	Театралізована музична гра «Свій дім завжди найкращий!»	Під час проведення осінніх свят
		«Жабенятко» казка-шумелка	На музичному занятті та під час розваг.
	Відповідність	Музична народна гра	На музичному

	рівня домагань реальним можливостям дитини	«Котилася торба»	занятті та під час розваг.
		Музично-дидактична гра «Музичний ребус»	На музичному занятті
Розвиток ставлення до навчальної діяльності	Орієнтація на зміст навчальної діяльності	Музично-дидактична гра «Музичний магазин»	На музичному занятті
		Музично-дидактична гра «Чого бракує?», «Що зайве?»	На музичному занятті
		Музично-ритмічна гра «Смаколики для їжачка»	На музичному занятті
	Позитивне ставлення до навчання	Вокальна гра-імпровізація «Де були? Що бачили?»	На музичному занятті та під час розваг.
		Музично-дидактична гра «Ритмічні кубики»	На музичному занятті
Розвиток соціальної поведінки	Знання та уявлення дитини про норми взаємодії в соціумі	Музична гра-драматизація «Зайчикова хатка»	Під час проведення розваги «Як Весна з Зимой зустрілися»
		Народна музична гра «Галя по садочку ходила», «Подольночка»	На музичному занятті та під час розваг.
		Гра-драматизація «Колобок»	Під час розваги
	Здатність до адекватної поведінки	Музична рухлива гра «Потяг»	На музичному занятті та під час розваг.
		Народна музична гра «Сірий вовк»	Під час розваги

Для прикладу пропоную методичні рекомендації для музичних керівників щодо організації та проведення колективних музичних та музично-дидактичних ігор, що сприяють підвищеній ефективності їх виховного впливу на формування соціальної зрілості дітей старшого дошкільного віку.

Перед початком гри слід провести з дітьми етичну бесіду на тему про правила поведінки та доброзичливе ставлення до оточуючих, спираючись на казкові сюжети.

На етапі ознайомлення із змістом гри варто не лише оголосити правила, але й зробити акцент на формуванні навичок співпраці з однолітками. Під час розучування гри вимагати дотримуватися чіткого виконання правил. Проте позначити кордони для творчого самовиявлення дитини. На етапі закріплення гри активізувати сором'язливих та пасивних дітей і надати їм провідні ролі.

Театральна вистава «Троє поросят»
у виконанні дітей старшої групи»

Маленькі глядачі із груп молодшого та
середнього віку

Музичні ігри на прогулянці

Музичні ігри на прогулянці та під час розваги

